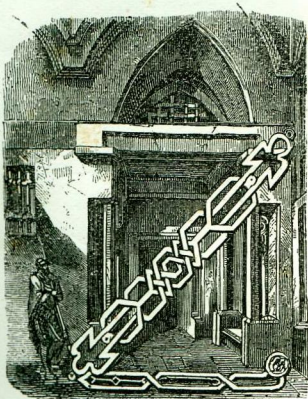

Zewnątrz kapitulnej sali.

II

PUSTELNICA

Marienburgskiej wieży zadzwoniono,
Z obradnej sali idą do kaplicy,
Najpierwszy Komtur, wieley urzędnicy,
Kapłani, bracia i rycerzy grono.

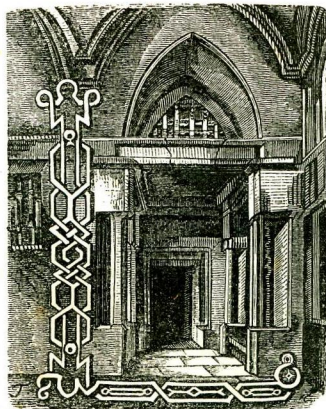
Nieszpornych modłów kapituła słucha,
I śpiewa hymny do świętego Ducha.

490

HYMN

Duchu, Światło boże!
Gołąbko Syonu!
Dziś chrześcijański świat, ziemne podnoże
Twojego tronu, 495
Widomą oświeć postacią,
I roztocz skrzydła nad Syońską bracią.
Z pod twych skrzydeł niech wystrzeli
Słonecznemi promień blaski,
I kto najświętszej godniejszy łaski, 200
Temu niech złotym wieńcem skronie rozweseli;
A padniem na twarz syny człowieka,

LA RECLUSE.

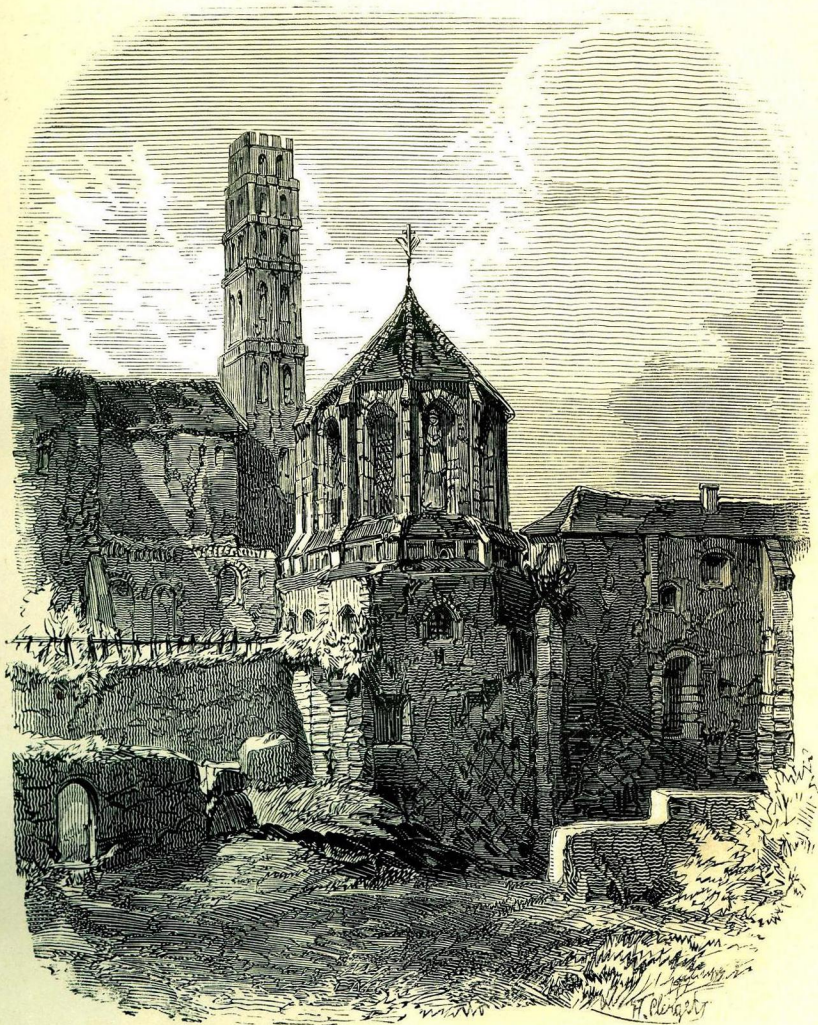

Wchód do sali Kapitulnej.

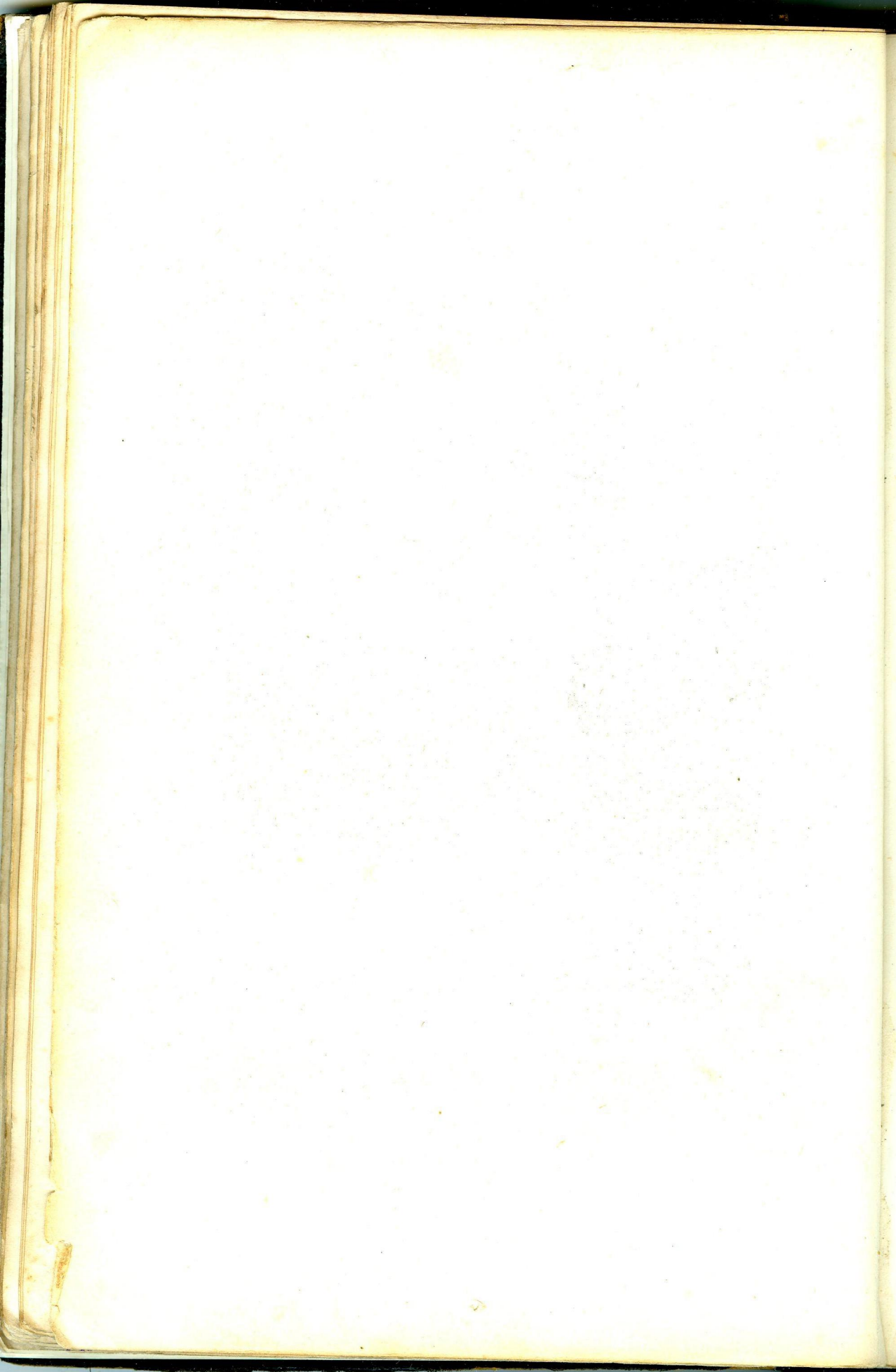
Le beffroi résonne au château de Mariembourg: le doyen des komthours, suivi des grands dignitaires, des chapelains, des frères et d'un essaim de guerriers, se rend de la salle du conseil à la salle du chapitre. Tous viennent assister aux vêpres et chanter une hymne au Saint-Esprit.

HYMNE.

Esprit, lumière éternelle!
Colombe de Dieu!
Tout l'univers chrétien, réuni sous ton aile
Marchepied de ton trône, est présent dans ce lieu;
Sur tes autels daigne apparaître,
Et choisis parmi nous l'héritier du Grand-Maitre.
Étoile de Sion!
Fais descendre sur nous, les aînés de ta race,

V. CHEVIN. SC.

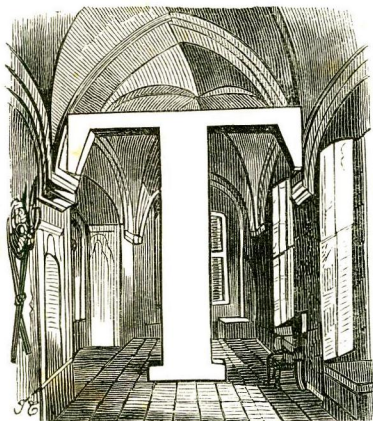

Temu, nad kim spoczywa twych skrzydeł opieka.
 Synu Zbawicielu!
 Skinieniem wszechmocnej ręki 205
 Naznacz, kto z wielu
 Najgodniejszy słynać
 Świętym znakiem twojej męki;
 Piotra mieczem hetmanić żołnierstwu twój wiary,
 I przed oczyma pogaństwa rozwinąć 210
 Królestwa twego sztandary;
 A syn ziemi niech czoło i serce uniża
 Przed tym, na czyich piersiach błysnie gwiazda krzyża.

Po modłach wyszli, Arcykomtur zlecił,
 Spoczawszy nieco powracać do choru, 215

THE RECLUSE.

Korytarz

THE bells of Marienburg's cathedral were pealing
 —and from the chamber of council, the first
 Commander, the High Officers, and the Priests,
 followed by a crowd of brothers and knights,
 proceeded to chapel, where, after vespers,
 they sung a hymn to the Holy Spirit.

HYMN.

Oh! Holy Paraclete!
 Light of the Godhead! Zion's heavenly dove!
 Look down, thou brightly beaming! from above,
 And shed the glory of thy countenance
 Full, in this hour, upon the Christian world,
 The earthly pillar of thy throne,—
 And be thy wings unfur'd
 O'er Zion's brethren bowed beneath thy glance,—
 That from thy wings a beam
 Refulgent as the sun at noon,

I znowu błagać, aby Bóg oświecił
Kapłanów, braci i mężów obioru.

Wyszli nocnymi orzeźwić się chłody ;
Jedni zasiedli zamkowy krużganek,
Drudzy przechodzą gaje i ogrody. 220
Noc była cicha, majowej pogody ;
Zdała niepewny wyglądał poranek,
Księżyc obiegszy błonie safirowe
Z odmienném licem, z różnym blaskiem w oku,
Drzemiąc to w ciemnym, to w srebrnym obłoku, 225
Zniżał swą cichą i samotną głowę ;
Jak dumający w pustyni kochanek,
Obiegszy myślą całe życia koło,
Wszystkie nadzieje, słodycze, cierpienia,

Un céleste rayon ;
Et celui qui sera plus digne de ta grâce
Aura le front paré d'une couronne d'or.
Nous tomberons à terre en nous voilant la face
Devant l'homme sur qui tu prendras ton essor.
Jésus, Sauveur du monde !
Que ta main puissante et féconde
Designa parmi tes enfans
Celui qui doit porter le glaive de l'apôtre
Et déployer aux yeux des païens triomphans
Les étendards du ciel, ton royaume et le nôtre.
Et le fils de la terre inclinera son cœur
Devant l'élu de Dieu, dont la forte poitrine
Brillera sous ta croix divine :
Le Grand-Maitre de l'Ordre immortel et vainqueur.

Les prières finies, l'assemblée se retire. L'archi-komthour l'invite à se rendre au chœur après un court délassement, afin d'implorer Dieu pour qu'il daigne éclairer l'esprit des chapelains, des électeurs et des frères.

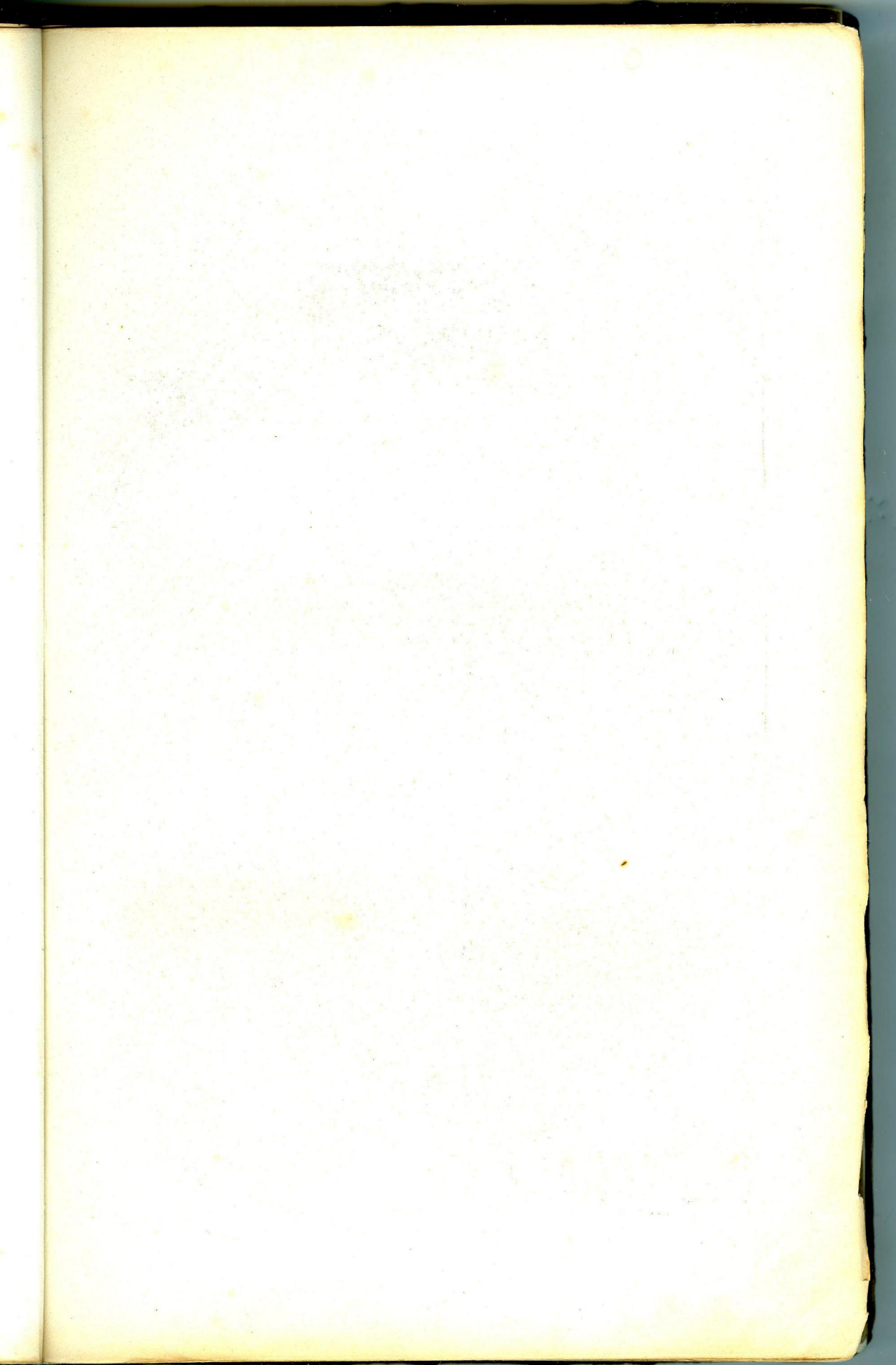
On alla prendre le frais de la nuit ; les uns s'établirent sous les galeries du château, les autres se répandirent dans les bosquets et les champs. La nuit était calme et belle comme en mai : une aube douteuse apparaissait à l'horizon ;

May in a crown of radiance stream
Upon the brow most meet for this ineffable boon ;
And straightway shall we bow, as meaner things,
Eefore the elected one thou coverest with thy wings.
Saviour and Son !
Now whilst we kneel before thy shrine,
O let thine hand omnipotent put forth a sign
To mark that chosen one,
Whom with the symbol of thine arony
Thou, glorified, shalt will to glorify ;
Who, girding Peter's sword upon his thigh,
Shall, in their terrible array,
Lead forth thine armed hosts to victory,
And to the Pagan rebel's gaze,
The banner of thy sovereign realm display ;
And earth's frail son shall bow his crest
Before the man upon whose favoured breast
The emblem of thy cross is seen to blaze.

After prayers they left the sanctuary. The arch-commander bade them, after a short respite, return to the choir, and pray to God again to enlighten the priests and members of the council.

They went to enjoy the evening breeze, —some seated themselves under the piazza, others were walking through

To lzy wylewa, to spójrzy wesoło,
 Wreście ku piersiom zmordowane czolo
 Skłania, i wpada w letarg zamyślenia. 250

Przechadzką inni bawią się rycerze,
 Lecz Arcykomtur chwil darmo nie traci,
 Zaraz Halbana i celniejszych braci 255
 Wzywa do siebie i na stronę bierze,
 Aby zdaleka od ciekawej rzeszy,
 Zasięgnąć rady, udzielić przestrogi.
 Wychodzi z zamku, na równinę spieszy ;
 Tak rozmawiając, nie pilnując drogi, 240
 Błądzili kilka godzin w okolicy,
 Blisko spokojnych jeziora wybrzeży.
 Już ranek ; pora wracać do stolicy,

la lune, au terme de sa carrière, la lune au front changeant, au mobile regard, endormie tantôt sous un épais nuage, et tantôt scintillant sous un voile argenté, inclinait alors son disque morne et solitaire : tel un amant rêve dans le désert et remonte en pensée tout le flot de sa vie, avec ses espérances, ses plaisirs, ses tourments ; tantôt versant des larmes et tantôt levant un joyeux regard ; puis, laissant tomber sa tête sur sa poitrine, s'endort du sommeil de la mélancolie.

D'autres chevaliers se promènent aux alentours. Mais l'archi-komthour ne perd pas des instants précieux : il fait appeler Halban et quelques frères choisis ; il les prend à l'écart pour consulter leurs pensées et leur communiquer les siennes. Ils quittent le château et se hâtent vers la plaine. Tout en marchant et devisant entre eux, peu attentifs d'ailleurs au chemin qu'ils faisaient, depuis quelques heures ils erraient dans les environs, le long du lac assoupi. Voici bientôt le jour, il est temps de regagner

the orchards and groves. The night was calm, and on earth's boundary was peeping a fair morn of May. The moon having crossed the sapphirine canopy with unsteady brightness in her eye, resting now in a dark, and again in a silver cloud, was slowly dropping her quiet and lonely head, like a lovelorn and solitary maiden, who, having retraced in her mind the whole course of her life, all her hopes, enjoyments, and sufferings, at one time weeps, whilst again a faint ray of cheerfulness beams in her eyes, till at last, bending her tired head towards her breast, she falls into a lethargy of thought.

Whilst some of the knights enjoyed the walk, the chief commander spent not his time in vain, but summoned Halban and the principal of the brotherhood from the crowd, in order to hear their advice. From the castle they hastened towards the plain, where, by the quiet waters of the lake, they wandered for some hours. The morning dawn reminded them of returning ;—

Stają, — głos jakiś — skąd? — z narożnej wieży :
Słuchają pilnie, — to głos pustelnicy.

243

la ville. Ils s'arrêtent... une voix!... d'où vient-elle?... de la tourelle au saillant du rempart. Ils écoutent encore... c'est la voix de la recluse. C'est là, dans ce donjon, qu'une religieuse inconnue, arrivée depuis dix ans dans la ville de Marie, soit qu'elle fût inspirée du ciel ou qu'elle voulût alléger par l'expiation le remords d'une conscience coupable, est venue chercher un dernier refuge; c'est là que, vivante, elle habite déjà un tombeau.

Longtemps les prélats ont décliné sa demande; mais enfin, lassés par la per-

they stopped,—they heard a voice,—whence came it? from The Tower. Attentively they listened to the sounds,—it was the voice of *The Recluse*.

Many years had gone by since first this unknown woman came from afar to Mary's city; and, whether inspired by Heaven, or wishing, by the balm of penitence, to heal the wounds of a reproachful conscience, she sought an abode in this tower, and found therein a living tomb.

For a long time the priests opposed her wishes; but yielding at last to

W téj wieży dawno, przed laty dziesięciu,
 Jakaś nieznana pobożna niewiasta,
 Zdąła przybywszy do Maryi miasta,
 Czy ją natchnęło niebo w przedsięwzięciu,
 Czy skażonego sumienia wyrzuty 250
 Pragnąc ukoić balsamem pokuty,
 Pustelniczego szukała ukrycia,
 I tu znalazła grobowiec za życia.

Długo nie chcieli zezwalać kapłani,
 Wreście stałością prośby przełamani, 255
 Dali jéj w wieży samotne schronienie.
 Ledwie stanęła za święconym progiem,
 Na próg zwalono cegły i kamienie,
 Została sama z myślami i Bogiem ;
 I bramę, co ją od żyjących dzieli, 260
 Chyba w dzień sądny odemkną anieli.

U góry małe okienko i krata,
 Kędy pobożny lud słał pożywienie,
 A niebo, wietrzyk i dzieńne promienie.

sistance de sa prière, ils lui ont accordé l'asile qu'elle implorait dans le donjon solitaire. A peine eut-elle franchi le seuil consacré, on le chargea de pierres et de ciment, et la recluse resta seule avec ses pensées, seule avec Dieu!... La porte qui la sépare des mortels ne sera plus ouverte que par les anges au jour du jugement!

Là-haut, par une petite lucarne grillée, le peuple lui envoie ses offrandes, le ciel ses brises légères et le jour ses rayons. Pauvre pécheresse!...

her entreaties, they gave her a solitary refuge in the tower. Scarcely had she crossed the sacred threshold, when stones closed the entrance, and she was left alone with her thoughts and with her God; and there perhaps will she remain till, at the day of judgement, angels open the gate that now separates her from the living.

At the top was a small grated window, through which the pious sent nourishment to her, and heaven its rays and its zephyrs. Wretched sinner!

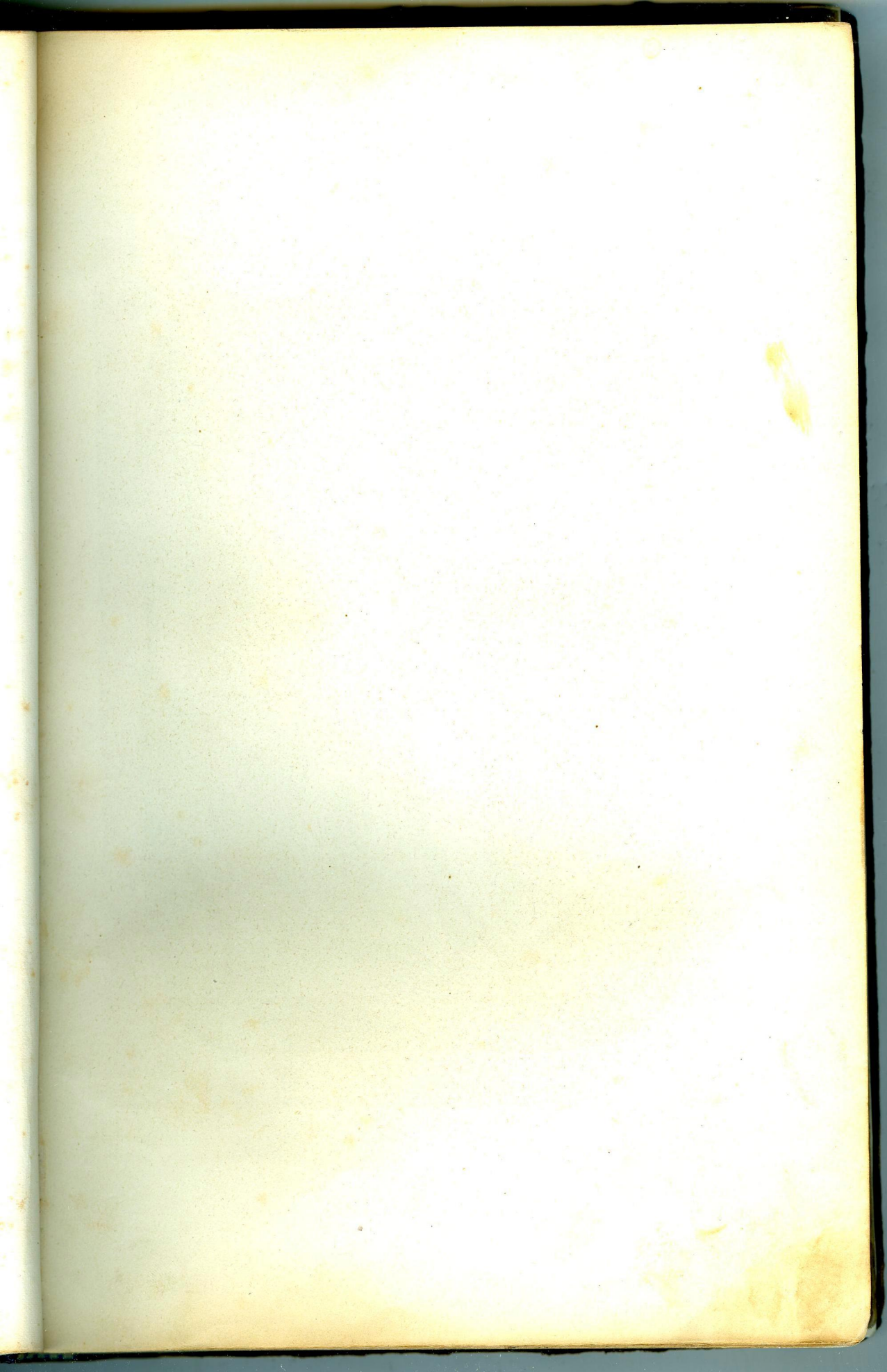
Biédna grzesznico, czyż nienawiść świata 265
 Do tyła umysł skolatała młody,
 Że się obawiasz słońca i pogody?
 Zaledwie w swoim zamknęła się grobie,
 Nikt jój nie widział przy okienku wieży,
 Przyjmować w usta wiatru oddech świeży, 270
 Oglądać niebo w pogodnej ozdobie,
 I miłe kwiaty na ziemnym obszarze,
 I stokroć miłsze swoich bliźnich twarze.

Wiedziano tylko, że jest dotąd w życiu ;
 Bo nieraz jeszcze świętego pielgrzyma, 275
 Gdy nocą przy jój błąka się ukryciu,
 Jakiś dźwięk miły na chwilę zatrzyma ;
 Dźwięk to zapewne pobożnej piosenki.
 I z pruskich wiosek gdy zebrane dzieci

la haine du monde a-t-elle donc à
 ce point aigri ta jeune âme, que tu
 crains le soleil et l'éclat d'un ciel pur?...
 Jamais, depuis que tu es enfermée
 dans une tombe, on ne t'a vue à la
 lucarne du donjon aspirer la fraîche
 haleine des zéphyr, contempler le ciel
 bleu dans sa sérénité, ni les douces
 fleurs sur la pelouse odorante, ni
 mille fois plus douces les figures de tes
 semblables !

Elle vit encore : voilà tout ce que
 l'on sait. Parfois le pèlerin, errant au-
 près de son asile, la nuit, est arrêté par un
 chant mélodieux, sans doute les accents
 de quelque Noël ; et lorsque les enfans
 des villages prussiques s'attourent et
 s'ébattent le soir dans la vallée, une

has hatred to the world, afflicting thy
 youthful soul, made thee bid farewell for
 ever to the sun and to nature's smiling
 countenance? From the time she had
 shut herself up in her tomb, no one had
 seen her approach the window to in-
 hale the wind's refreshing breath—to
 look in heaven's cheerful face, and at
 the sweet flowers upon the enamelled
 plain,—or—what is a thousand times
 sweeter—at the features of her fellow-
 beings. It was only known that she
 was still alive, for sometimes a pilgrim
 saint, straying amid the shades of night,
 was arrested by melodious strains—pro-
 bably those of some pious song. And
 when the children, gathered from
 neighbouring Prussian villages, were

V. CHEVIN. SC.

J. F. BIEWIG. G.

Igrają w wieczor u bliskiej dąbrowy, 280
 Natenczas z okna coś białego świeci,
 Jak gdyby promyk wschodzącej jutrzeńki,
 Czyto jej włos pukiel bursztynowy,
 Czylito połysk drobnój śnieżnej ręki,
 Błogosławiącej niewiniątek głowy. 285

Komtur tamtędy obróciwszy kroki,
 Słyszy, gdy wieżę narożną pomijał,
 — « Tyś Konrad, przebóg! spełnione wyroki,
 Ty masz być mistrzem abys ich zabijał!
 Czyż nie poznają? ukrywasz daremnie, 290
 Chociażbyś jak wąż inne przybrał ciało,
 Jeszczeby w twojej duszy pozostało
 Wiele dawnego, — wszak zostało we mnie!
 Chociażbyś wrócił, po twoim pogrzebie
 Jeszcze Krzyżacy poznaliby ciebie. » 295

blancheur se lève dans la lucarne comme un rayon de l'étoile du matin : est-ce une boucle ambrée de ses cheveux ? est-ce l'éclat de sa petite main de neige bénissant ces têtes innocentes ?

Le komthour, qui avait dirigé ses pas du côté du donjon, entend ces paroles au moment de le dépasser : « C'est toi, Konrad ! oh, Dieu !... les destins s'accomplissent... toi, grand maître, pour les assassiner !... Eh quoi ! ne te reconnaitront-ils pas ?... Que te sert de te déguiser !... Tu changerais d'enveloppe comme le serpent, que tout le passé vivrait encore dans ton âme : il vit bien dans la mienne !... Tu reviendrais vampire que les croisés te reconnaitraient encore dans ton cadavre !... »

sporting in the evening on the adjoining lawn, something in the window shone bright as the first ray of approaching dawn, — perhaps it was a lock of her amber hair, — or the reflection of her snowy hand blessing the children's innocent heads.

The Commander, bending his steps this way, heard, near to the tower, some part of these words : — « Alas ! O Conrad, thou art about to fulfil thy destiny ; thou art to be their master, to achieve their destruction ! Are they blinded ? No ; — vain is thy disguise ; wert thou like a serpent to change thy form, thy soul would still remain the same ; and, shouldst thou return even after thy death, they would still recognise thee. »

Slucha rycerstwo — to głos pustelnicy,
Spójrzą na kratę, zda się pochyłona,
Zda się ku ziemi wyciągać ramiona,
Do kogoż? pusto w całej okolicy.

Zdaleka tylko jakiś blask uderza,
Nakształt płomyka stalowój przyłbicy,
I cień na ziemi — czy to płaszcz rycerza?
Już znikło — pewnie złudzenie źrenicy,
Pewnie jutrzeńki błysnął wzrok rumiany.

500

Po ziemi ranne przemknęły tumany.

505

— « Bracia! rzekł Halban, dziękujmy niebiosom,
Pewnie wyroki niebios nas przywiodły,
Ufajmy wieszczym pustelnicy głosom.
Czy słyszeliście? wieszczba o Konradzie,
Konrad dzielnego imie Wallenroda.

510

Les chevaliers écoutent : c'est la voix de la recluse. Ils regardent le grillage, elle semble inclinée, les bras étendus vers quelqu'un sur la terre., mais vers qui? personne à l'entour., seulement au loin l'acier d'un casque brille comme un éclair, et sur le sol glisse comme une ombre... Est-ce un manteau de chevalier?... Disparu! Sans doute quelque vision trompeuse ou l'étincelle d'un rayon de l'aurore... Les ombres du matin ont passé sur la plaine.

« Frères! s'écrie Halban, rendons grâces à Dieu! c'est lui, n'en doutons pas, dont la volonté nous a conduits vers ces murs: ayons foi dans les prophétiques accents de la recluse. Avez-vous

The knights listened in suspense,— it was the voice of the Recluse. They looked at the grate, and fancied they saw her extending her arms downwards, to some one beneath; but to whom? all around was quiet,— only at a distance something was flickering, like a steel helmet, and a shadow on the ground;—was it the cloak of a knight? It vanished. Surely the eye must have been deceived; it might be the first gleam of Aurora's light, with a cloud of dust raised by the breath of morn.

“Brethren,” said Halban, “thanks be to Heaven, whose decrees have brought us hither; let us trust to the voice of the Recluse. Did you hear her

Stójmy, brat bratu niechaj rękę poda,
Słowo rycerskie; na jutrzejszój radzie,
On mistrzem naszym! — « zgoda, krzykną, zgoda! »

I poszli krzycząc; — długo po dolinie
Odgłos tryumfu i radości bije, 515
Konrad niech żyje, wielki mistrz niech żyje!
Niech żyje Zakon; niech pogaństwo zginie!

Halban pozostał mocno zamyślony,
Na wołających okiem wzgardy rzucił,
Spójrzął ku wieży, i cichemi tony 520
Taką piosenkę odchodząc zanucił.

bien entendu?... il s'agissait de Konrad, et Konrad est le prénom du bouillant Wallenrod. Arrêtons - nous, que le frère donne la main au frère; et, foi de chevaliers, demain, après le conseil, il sera notre grand-maître! — Et tous de s'écrier: « Konrad sera notre grand-maître! »

Ils s'en allaient en criant. — Longtemps encore le vallon répétait comme une acclamation de triomphe et de joie: « Vive Konrad! vive le grand-maître! vive le grand Ordre! meurent les païens! » Halban demeura pensif. D'un sourire de mépris il accompagne les frères, jette un regard sur la tour et chante à demi-voix, en s'éloignant, les strophes suivantes.

name, the name of Conrad, the valiant scion of the Wallenrods? Let us join hands and pledge our knightly word, that, at to-morrow's Council, we proclaim no one but him our master." "None else!" they cried, "None but him!"

Far over the vale, were echoed their joyful cries, "long live Conrad our master! May the order prosper, and the pagan perish!" They went,— Halban alone remained behind, absorbed in deep thought; he cast on them a glance of disdain, again looked up to the Tower, and, as he withdrew from it, began in a low voice the following song.

PIEŚŃ.

Wilija naszych strumieni rodzica,
Dno ma złociste i niebieskie lica ;

LE CHANT.

Wilija, le trésor de nos plaines fécondes,
Roule un sable d'or fin sous des vagues d'azur,
La Lithuanienne allant puiser ses ondes,
A le sein aussi calme et le front aussi pur.

Wilija, sous les fleurs de narcisse et de rose,
Traverse de Kowno le vallon enchanté
Plus brillants mille fois que les fleurs qu'elle arrose
Sont nos jeunes guerriers aux pieds de la beauté.

Wilija, languissant dans son cours éphémère,
Ne cherche à l'horizon que Niémen, son vainqueur.
La Lithuanienne abandonne sa mère,
Car un jeune étranger est le roi de son cœur.

SONG.

The Wilija, queen amongst her rushing daughters,
Has sands of gold, and waves of deepest blue ;—
The Lithuanian girl who draws her waters,
Has heart yet purer, lips yet fresher too.

'Midst tulips bright and roses, gaily stealing,
Through Kowno's lovely vale the Wilija flows ;—
Before the Lithuanian maiden kneeling,
Our youths outshine the tulip and the rose.

The Wilija scorns the valley's loveliest flowers,
To seek her cherished Niémen she flows on ;—
The fair girl wears 'midst her country's wooers,
For a young stranger's love her heart hath won.

Piękna Litwinka co jój czerpa wody,
Czystsze ma serce, śliczniejsze jagody.

525

Wilija w milój Kowieńskiej dolinie,
Śród tulipanów i narcysów płynie;
U nóg Litwinki kwiat naszych młodzianów
Od róż kraśniejszy i od tulipanów.

Wilija gardzi doliny kwiatami,
Bo szuka Niemna swego oblubieńca;
Litwince nudno między Litwinami,
Bo ukochała cudzego młodzieńca.

550

Niemen w gwałtowne pochwyci ramiona,
Niesie na skały i dzikie przestworza,
Tuli kachankę do zimnego łona,
I giną razem w głębokościach morza.

555

I ciebie równie przychodzień oddali
Z ojczystych dolin, o Litwinko biedna!
I ty utoniesz w zapomnienia fali,
Ale smutniejsza, ale sama jedna.

540

Wilija pour jamais déserte ses rivages;
Niemen va la saisir dans ses bras de géant,
La porte au fond des bois et des steppes sauvages,
Et tous deux vont se perdre au fond de l'Océan.

Wilija meurt captive, et ton cœur solitaire
Loin des champs paternels, succombe enseveli.
Toi, tu mourras aussi, mais seule sur la terre,
Et tu seras jetée au gouffre de l'oubli.

Wilija fuit toujours, et la vierge aime encore.
En vain l'on avertit le cœur et le torrent:
Wilija s'est donnée au fleuve qu'elle adore,
Et la jeune recluse aime encore en mourant.

Between his powerful arms his lover seizing,
The Niemen bears her over rock and plain,
Presses the Wilija to his bosom freezing,
And both are swallowed in the rolling main.

Thou too, poor girl! a stranger's voice shall lure thee,
Far from thy sheltering fields and native home,
Oblivion's gulfs are yawning to devour thee,
But, sadder still,—for none will share thy doom.

'Tis vain to warn the heart, or the swift river,
The young girl loves, the Wilija onward sweeps;—
Within her Niemen Wilija's lost for ever,
Within her lonely tower the young girl weeps.

Serce i potok ostrzegać daremnie,
Dziewica kocha, i Wilija bieży;
Wilija znikła w ukochanym Niemnie,
Dziewica płacze w pustelniczéj wieży.

545

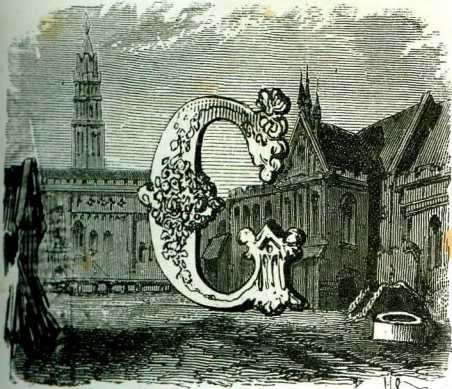
Zamkowa Kaplica.

Kapitulna sala.

III

ROZMOWA

Zamek Marienburski.

dy mistrz praw świętych ucałował księgi,
 Skończył modlitwę i wziął od Komtura
 Miecz i krzyż wielki, znamiona potęgi,
 Wzniósł dumnie czoło; chociaż troski
 [chmura

Ciążyła nad niém; wkoło okiem strzelił,
 W którym się radość napół z gniewem żarzy,
 I, niewidziany gość na jego twarzy,
 Uśmiech przeleciał, słaby i znikomy :
 Jak blask, co chmurę poranną rozdzielił,
 Zwiastując razem wschód słońca i gromy.

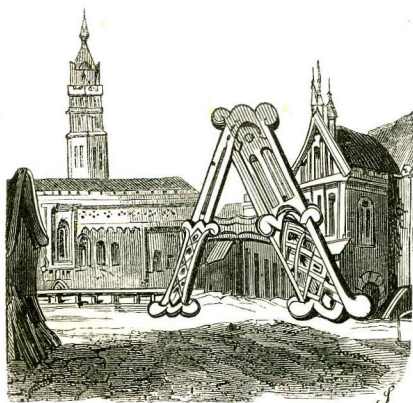
530

355

Ten zapal mistrza, to groźne oblicze,
 Napelnia serca otuchą, nadzieją ;
 Widzą przed sobą bitwy i zdobycze,
 I hojnie w myśli krew pogańską leją.
 Takiemu władcy któż dostoi kroku ?
 Któż się nie złąknie jego szabli, wzroku ?
 Drżycie Litwini ! już się chwila zbliża,
 Gdy z murów Wilna błysnie znamie krzyża.

560

L'ENTRETIEN.

PRÈS que le grand-maitre eut baisé le livre des lois divines, qu'il eut fini les prières et reçu des mains du komthour le glaive et la grand-croix, insignes du pouvoir suprême, il leva fièrement un regard orageux ; d'un œil étincelant de colère et d'une joie sinistre il parcourut l'assemblée ; un sourire passager, hôte à peine connu, vint effleurer ses traits, imperceptible et fugitif comme le rayon qui perce une matinale nuée, annonçant à la fois le lever du soleil et la tempête.

Nadzieje próżne. — Cieką dni tygodnie,
 Upłynął cały długi rok w pokoju; 565
 Litwa zagraża, Wallenrod niegodnie
 Ani sam walczy, ani śle do boju;
 A gdy się zbudzi i coś działać zacznie,
 Stary porządek wywraca opacznie.
 Woła, że Zakon z świętych wyszedł karbów, 570
 Że bracia gwałcą przysiężone śluby;
 Módlmy się woła, wyrzeczmy się skarbów,
 Szukajmy w cnotach i pokoju chluby.
 Narzuca posty, pokuty, ciężary,
 Uciech, wygody niewinnój zaprzecza, 575
 Lada grzech ściga najsroźszemi kary
 Podziemnych lochów, wygnania i miecza.

Tymczasem Litwin co przed laty zdala
 Omijał bramy zakonnój stolicy,

THE CONVERSATION.

WHEN the Grand Master had kissed the book of sacred laws, finished his prayers, and received from the Commander the sword and Grand Cross, the ensigns of his power, he proudly raised his brow, and, though a cloud of suffering was hanging over it, glanced around with an eye in which joy and wrath were kindled, while a faint and transient smile such as seldom lighted up his countenance, passed over his lips, like the light that pierces the morning clouds, the forerunner of the rising sun and of thunder.

Teraz dokoła wsi co noc podpala,
 I lud bezbronny chwyta z okolicy;
 Pod samym zamkiem dumnie się przechwała,
 Że idzie na mszę do mistrza kaplicy —
 Pierwszy raz dzieci z rodziców swych progu
 Drżały na straszny dźwięk żmudzkiego rogu. 580

Kiedyż być może czas lepszy do wojny!
 Litwa szarpana wewnętrzną niezgodą;
 Stąd dzielny Rusin, stąd Lach niespokojny,
 Stąd Krymskie hany lud potężny wiodą.
 Witold zepchnięty od Jagielly z tronu, 590

Cette émotion du grand-maître, cet air de menace, remplissent les cœurs de plaisir et d'espoir : déjà tous se figurent les combats et les riches dépouilles qui les attendent, déjà ils voient en idée couler des flots de sang païen ! Qui saurait tenir tête à un pareil guerrier, affronter sans effroi le tranchant de son glaive ou le feu de ses regards ! Lithuaniens, tremblez ! votre heure approche, et la croix sainte va briller du haut des temples de Vilna !

Vain espoir ! Les jours, les semaines se passent, l'année entière s'écoule dans un lâche repos. La Lithuanie menace ; Wallenrod ne songe pas à combattre, à mener au combat ; et s'il se réveille, s'il paraît vouloir agir, c'est pour agir au rebours de la règle. Sans cesse il s'écrie que l'Ordre a transgressé les anciennes coutumes, que les frères ont violé leurs vœux ! « Prions, dit-il ; que la pauvreté, que l'amour de la paix et de la vertu remplacent le goût des richesses et des vanités mondaines ! » Il ordonne des jeûnes, impose de longues pénitences ; plus de plaisirs innocents, plus de jouissances paisibles ; le bannissement, les cachots ou le glaive, voilà les punitions qu'il réserve même aux fautes les plus légères.

Cependant le Lithuanien, qui naguère évitait de bien loin les murs de la ville teu-

That smile, and that menacing look of the Master filled every heart with cheerfulness and hope,—they anticipated battles and plunder, and already, in their thoughts, streams of Pagan blood were flowing. Who could equal such a chief? Who would dare to brave his sword and piercing eye? Tremble, Lithuanians! The moment is hastening on, when from Wilno's ramparts shall glitter the sign of the Cross.

Vain hopes! Days and weeks flowed on; a whole long year had passed in peace, Lithuania became more and more menacing, and Wallenrod neither sought the battle himself, nor sent others to fight; and when, awakened from his unbecoming slumber, he began to act, it was but to overturn the accustomed state of things. He reproached the order with licentiousness, and violation of vows;—"Let us pray," he repeated, "let us renounce worldly treasures, and seek glory in virtue and peace." He imposed days of fasting and penitence, forbade innocent joys, and punished the least offence with dungeon, exile, and death.

Meanwhile, the Lithuanian who in former times cautiously avoided approaching the gates of the capital of the

Przyjechał szukać opieki Zakonu ;
W nagrodę skarby i ziemie przyrzeka,
I wspania dotąd nadaremnie czeka.

Szemrają bracia, gromadzi się rada,
Mistrza nie widać ; Halban stary bieży, 595
W zamku w kaplicy nieznalazł Konrada :
Gdzie on ? zapewne u narożnej wieży.
Śledzili bracia nocne jego kroki ;
Wszystkim wiadomo : każdego wieczora,
Gdy ziemię grubsze osłaniają mroki, 400
On idzie błdzić po brzegach jeziora :

tonique, maintenant chaque nuit met le feu aux villages d'alentour, traîne en esclavage le peuple des campagnes sans défense ; affirme avec orgueil et sous le château même qu'il va servir la messe à la chapelle du grand maître, et pour la première fois les enfants ont tremblé sur le seuil paternel aux sons rauques du cor samogitien.

Et pourtant, fut-il jamais une saison plus favorable aux combats ? Les discordes intestines déchirent le sein de la Lithuanie : ici le Russe belliqueux, là le Sarmate inquiet, ailleurs le khan de Crimée, conduisent contre elle des peuplades aguerries. Vitold, détrôné par Jagellon, est venu chercher l'appui de l'Ordre ; il promet en échange des trésors et des fiefs opulents, et c'est en vain qu'il attend des secours.

Les frères murmurent, le conseil se rassemble ; seul, le grand-maître ne paraît pas. Le vieux Halban court le trouver. Personne au château, personne à la chapelle. Où donc est-il ?.... Sans doute sous la tourelle au saillant du rempart. Les frères ont épié ses courses nocturnes : tous savent que chaque soir, quand des ombres plus épaisses enveloppent la terre, un chevalier dirige ses pas errants vers les bords du lac ;

Order, was now nightly burning down villages around it, carrying away their defenceless inhabitants into captivity. Even to the castle did he boldly venture sneeringly boasting that he was going to attend mass in the Chapel of the Grand Master. For the first time did children tremble on the threshold of their parents at the terrific sound of the Samogitian horn. Could there ever be a more favourable season for war ? Lithuania, torn by intestine strife, was here threatened by the hardy Russian, there by the restless Pole, while from Crimea the Tartar Khans were pouring in their savage hordes. Witold, driven by Jagello from his throne, came to crave the Order's protection: he promised lands and treasures in return, and, up to that moment, was in vain waiting for help.

Discontent was awakened — the brothers murmured — a council assembled, but the Grand Master was absent. — Halban hastened through halls and chapel, but Conrad could not be found ; where was he then ? haply at the solitary tower. The brothers had traced his nightly steps : all knew that every evening, when the earth was veiled in thick darkness, he used to wander by the banks of the lake ;

Albo klęczący, przyparty do muru,
 Okryty płaszczem, aż do białej zorzy
 Świeci zdaleka, jak posąg z marmuru,
 I przez noc całą senność go nie zmorzy.

405

Dess. et gravé par L. FLOIN.

collé contre la muraille, à genoux et couvert d'un manteau, il brille de loin comme une statue de marbre et passe ainsi de longues nuits sans sommeil. Souvent à la voix de la recluse, qui doucement l'appelle, il se lève et lui répond de même. De loin, on ne saurait saisir le sens des paroles, mais aux brusques lueurs de son cimier, aux mains frémissantes, aux mouvements de son front soulevé, on comprend que l'entretien roule sur de graves objets.

or, wrapped in his cloak, knelt till dawn at the foot of the tower, like a statue of marble.

Sometimes he rose, as if to reply to the voice of the Recluse; no ear could catch the sounds of their words, but from the movement of his hands, and the frequent shaking of his helmet, one might guess that they held some important converse.

Często na cichy odgłos pustelnicy
 Wstaje, i ciche daje odpowiedzi ;
 Brzmienia ich zdala ucho nie dośledzi,
 Lecz widać z blasku wstrząśnionej przyłbicy,
 Rąk niespokojnych, podniesionej głowy, 410
 Że jakieś ważne toczą się rozmowy.

PIEŚŃ Z WIEŻY.

Któż me westchnienia, kto me łzy policzy ?
 Czy już tak długie przepłakałam lata,
 Czy tyle w piersiach i oczach goryczy, 415
 Że od mych westchnień pordzawiała krata?
 Gdzie łza upadnie w zimny glaz przecieka,
 Jak gdyby w serce dobrego człowieka.

Jest wieczny ogień w zamku Swentoroga,
 Ten ogień żywią pobożne kapłany :
 Jest wieczne źródło na górze Mendoga, 420
 To źródło żywią śniegi i tumany ;
 Nikt moich westchnień i łez nie podsycy,
 A dotąd boli serce i źrenica.

CHANT DE LA TOUR.

Qui comptera mes soupirs, mes douleurs !
 O nuit profonde où mon cœur s'accoutume !
 Dans ma poitrine est-il tant d'amertume
 Que le grillage a rougi sous mes pleurs ?
 Et ces larmes, sans cesse inondant ma paupière,
 Comme au sein d'un ami pénètrent dans la pierre.

Dans le château du puissant Swentorog
 Il est un feu que la foudre alimente :
 L'hiver nourrit une source fumante
 Sur le sommet du tombeau de Mendog.
 Hélas ! nul n'entretient mes soupirs, mes alarmes,
 Et mon cœur saigne encor, mes yeux sont pleins de
 [larmes!]

SONG FROM THE TOWER.

Ah ! who my tears will number, or my sighs ?
 Have I, then, wept away so many years—
 Or is the woe so bitter in mine eyes,
 And breast, the grate is rusted with my tears ?
 Where fall my burning drops, they pierce the stone,
 Which drinks them as with pity of my moan.

There burns a fire in Swentorog's dark walls,
 Its sacred flame is fed by pious priests.
 On Mendog's hill a fount for ever falls,
 Its source is fed by snows and mountain mists.
 None of my sorrow feeds the ceaseless store,
 But yet my heart and eyes grieve evermore.

Pieszczoty ojca, matki uściśnienia,
Zamek bogaty, kraina wesoła,
Dni bez tęsknoty, nocy bez marzenia :
Spokojność nakształt cichego anioła,
We dnie i w nocy, na polu i w domie
Strzegła mię zbliska, chociaż nie widomie.

425

Trzy piękne córki było nas u matki,
A mnie najpierw żądano w zamęcie ;
Szczęśliwa młodość, szczęśliwe dostatki,
Któż mi powiedział, że jest inne szczęście ?
Piękny młodzieńcze ! na coś mi powiedział
To, o czém w Litwie nikt pierwój nie wiedział.

450

455

O Bogu wielkim, o jasnych aniołach,
Kamiennych miastach, kędy wiara święta,
Gdzie lud w bogatych modli się kościołach,
I kędy dziewic słuchają księżęta,
Waleczni w boju, jak nasi rycerze,
Czuli w miłości, jak nasi pasterze.

440

Gdzie człowiek, ziemne złożywszy pokrycie,
Z duszą ułata po rozkoszném niebie ;

Baisers d'un père et regard maternel,
Riches moissons sur un champ plein d'arômes,
Jours sans nuage et sommeil sans fantômes,
Tel fut mon sort : je le crus éternel!...
L'innocence et l'Amour, ces deux anges paisibles,
Sans cesse à mes côtés me gardaient invisibles !

Chez une mère, où nous étions trois sœurs,
Plus d'un grand roi me parla d'hyménée :
Pays charmant, jeunesse fortunée,
Qui donc m'a dit qu'il est d'autres douceurs ?
Jeune et beau chevalier, pourquoi me faire entendre
Ce qu'avant toi jamais je n'aurais su comprendre !

Qu'il est un Dieu, des esprits immortels,
Des cités d'or où fleurit la foi sainte,
Où, prosternés dans la pieuse enceinte,
Des chevaliers embrassent les autels : [clame,
Doux commes nos bergers quand l'amour les enflamme.

Où, dépouillant son cilice odieux,
L'âme s'enfuit vers le ciel, sa patrie !

A father's love—a tender mother's breast— [land
Splendour and wealth—sweet home and smiling
Days without anguish—nights of dreamless rest!—
Peace like a guardian angel's unseen hand,
By morn, and noon, and night—at home—abroad—
Still watched beside me, wheresoe'er I trod.

Three lovely daughters—in one home we dwelt ;—
I first was wooed ;—oh happy days were ye,
When at the same fond mother's knee we knelt !—
Who told me other happiness might be ?
Beautiful youth ! ah why didst thou disclose,
What in our Lithuanian land, none knows ?

Of that great God, and of those angels bright—
Those stone-built cities, gloriously fair,
Where the one holy faith is throned in might,
And men in gorgeous temples offer prayer,—
Where the young maids hold princes in their chains,
Brave as our heroes, tender as our swains.

Of that glad heaven whither man's soul shall break
From earth's confining bonds and upwards flee :—

Ach, ja wierzyłam, bo niebieskie życie
 Już przeczuwałam, gdym słuchała ciebie ! 445
 Ach odtąd marzę w dobrych i złych losach,
 Tylko o tobie, tylko o niebiosach.

Krzyż na twych piersiach oczy me weselił,
 W nim oglądałam przyszłe szczęścia hasło,
 Niestety! z krzyża gdy piorun wystrzelił, 450
 Wszystko dokoła ucichło, zagasło!
 Nic nie żałuję, choć gorzkie łyzy leje,
 Boś wszystko odjął, zostawił nadzieję.

NADZIEJĘ, cichém powtórzyły echem
 Brzegi jeziora, doliny i knieje, 455
 Zbudził się Konrad, i z dzikim uśmiechem,
 — « Gdzież jestem, wołał, tu słyhać nadzieje?
 Na co te pieśni? pomnę twoje szczęście ;
 Trzy piękne córki było was u matki,
 Ciebie najpierwój żądano w zamęcie... 460
 Biada, o biada wam nadobne kwiatki !

Il fallait croire une voix si chérie :
 En t'écoutant, je pressentais les cieux !
 Et depuis ces beaux jours, je n'entends, je ne rêve
 Que ta voix, que ce ciel où mon âme s'élève !

Ta croix funèbre enchantait mon amour.
 D'une autre vie elle était le symbole ;
 De cette croix l'éclair luit et m'immole ;
 Et tout devient mort, désert à l'entour !
 Je ne regrette rien : je bénis ma souffrance,
 Car Dieu m'a tout ravi... mais laissé l'espérance !...

« ESPÉRANCE!... » Et l'écho redisait
 « Espérance! » à travers les ondes, les
 vallons et les bois.

« Où suis-je? et quelle voix parle ici
 d'espérance? » s'écrie en souriant avec
 rage Konrad, que ce mot rappelle à lui-
 même. Pourquoi ces chants?...

Ai-je donc oublié ton bonheur
 d'autrefois? Ta mère avait trois filles,
 toutes belles comme toi; on te demanda
 la première en mariage.... Malheur!
 malheur à vous, roses charmantes!

Ah, I believed it,—for to hear thee speak,
 Was as that everlasting life to me.
 Even from that hour, sheltered, or tempest-driven,
 I have dreamed but of thee—of thee, and heaven.

The cross upon thy breast my fond hopes nurs'd,
 It seemed to promise happiness to come;
 Alas! from thence a thunderbolt hath burst,
 And all around is void and deadly gloom.
 Yet deem not I regret;—from life's brief scope
 Thou hast taken all away,—all, all but Hope.

HOPE! repeated, with a soft echo, the
 banks of the lake and the hills;—
 “Where am I?” exclaimed Conrad,
 with a wild smile, aroused from his
 dreams; —“I hear something of hope?
 Why those songs?

—I shall remember thy happiness,
 “Three lovely daughters, in one home
 you dwelt, and thou first wert wooed...

Woe! woe, to you, charming flowers!

Straszliwa żmija wkradła się do sadu,
 A kędy piersią prześliznie się błędną,
 Usechną trawy i róże uwiędną,
 I będą żółte, jako piersi gadu! 465
 Uciekaj myślą i dni przypominaj,
 Którebyś dotąd pędziła wesoło,
 Gdyby.... ty milczysz, śpiewaj i przeklinaj;
 Niechaj łza straszna, co głązy przecieka,
 Nie ginie darmo; zdejmę szyszak z głowy 470
 Tu niechaj spadnie, niech mi pali czoło,
 Tu niechaj spadnie; jam cierpieć gotowy :
 Chcę znać zawczasu, co mię w piekle czeka. »

GŁOS Z WIEŻY.

« Daruj, mój miły, daruj mi, jam winna.
 Przyszedłeś późno, tęskno było czekać, 475

un serpent se glisse dans votre jardin,
 et par où sa poitrine marque son passage,
 l'herbe meurt, la rose se fane et
 devient livide comme le sein du reptile!
 Rappelle à ta pensée les jours qui ne
 sont plus, ces jours qui pour toi seraient
 encore pleins de bonheur, sans...

» Tu gardes le silence! Oui, chante
 et maudis-moi! Cette larme de feu qui
 pénètre la pierre, qu'elle tombe, ici,
 sur ma tête! qu'elle ne coule pas en
 vain! j'ôterai mon casque; qu'elle me
 brûle le front; qu'elle tombe, je veux
 souffrir; je saurai le supplice qui m'at-
 tend aux enfers! »

UNE VOIX DU DONJON.

Pardonne, ô mon amant, seule je suis
 coupable!... Mais tu reviens si tard,
 l'attente est si pénible, et malgré moi

a frightful viper has crept into the
 garden, and wherever it glides with its
 wandering breast, the grass withers,
 and the roses fade and become yellow
 as the reptile's breast! Return in ima-
 gination to the past, and remember the
 days which thou wouldst have spent in
 happiness, if. . . . Thou art silent!
 no—sing and curse; — let not that
 burning tear, which pierces the granite,
 flow in vain. I will take off my helmet;
 —let it fall here, and let it burn my
 forehead! yes, here let it fall: I am
 ready to suffer; I shall feel while yet
 on earth what I am to suffer in hell."

THE VOICE FROM THE TOWER.

"Forgive me, my love, forgive me!
 I have erred!

"Thou camest late—it was so lonely

I mimowolnie jakaś pieśń dziecinna...
 Precz mi z tą pieśnią — miałabym narzekać?
 Z tobą mój luby, z tobąśmy przeżyli
 Znikomą chwilę, lecz téj jednéj chwili
 Nie będę mieniać z całą ziemian zgrają 480
 Na ciche życie przepędzone w nudzie.
 Ty sam mówiłeś, że zwyczajni ludzie
 Są jako konchy, co się w bagnie tają;
 Ledwie raz na rok falą niepogody
 Wypchnięte z mętnej pokażą się wody, 485
 Otworzą usta, raz westchną ku niebu,
 I znowu wrócą do swego pogrzebu.
 Nie, jam na takie szczęście niestworzona;
 Jeszcze w ojczyźnie ciche pędząc życie,
 Nieraz w pośrodku towarzyszek grona 490
 Za czémś tęskniłam i wzdychałam skrycie,
 I czułam serca niespokojne bicie.
 Nieraz z pozioméj uciekałam łąki,

je ne sais quelle chanson du jeune âge...
 Silence! plus de ces chants! Et de quoi me
 plaindrais-je?... Près de toi, mon bien-
 aimé, près de toi j'ai passé un instant de
 ma vie, et ce seul instant, je ne l'échan-
 gerais pas contre une éternité passée avec
 la foule monotone et muette. Toi-même
 tu m'as dit que les êtres vulgaires sont
 comme ces coquillages enfouis dans la vase:
 à peine une fois par an la tempête les
 pousse à la surface; alors ils s'ouvrent aux
 rayons du jour, jettent leur soupir vers
 les cieus et redescendent aussitôt dans
 leur tombe de limon. Oh! je n'étais point
 faite pour un pareil bonheur!... Encore
 dans ma patrie, tandis que je coulais une
 paisible existence au milieu de mes sœurs,
 je sentais je ne sais quels désirs inconnus
 s'emparer de mon âme: sans objet je sou-
 pirais et sentais battre mon cœur: souvent
 je fuyais la prairie étalée à mes pieds;

to wait, and involuntarily some childish
 song. . . Away with that song—why
 should I complain? With thee, my
 love, did I pass a moment,—that one
 brief moment I would not exchange for
 a life which some pass in indolent repose.

Thou told'st me that common people
 are like shells that lie concealed in mud,
 and are scarcely once a year thrown out
 by the tempest from the depth of
 the troubled waters; they open their
 mouths, utter a sigh to Heaven, and
 again return to their tomb.

No! I am not made for such happiness.
 Whilst I led a quiet life in my native
 land, in the midst of playful companions,
 I longed and sighed for something.
 I felt my heart's secret beating. Oft-
 en I hastened from the level meadow,

I na najwyższym stanąwszy pogórku,
 Myślałam sobie, gdyby te skowronki
 Ze skrzydeł swoich dały mi po piórku,

493

j'atteignais le sommet de la plus haute colline, et là je me disais : Si chacune de ces alouettes me donnait une plume de ses ailes, je les suivrais dans les cieux ! et n'aimerais cueillir qu'une petite fleur de ces montagnes... la fleur du souvenir !..... puis, je voudrais m'envoler bien haut, au-delà des nuages..... et..... disparaître..... Toi, tu m'as exaucée ; aigle, roi de l'espace, tu m'as élevée jusqu'à toi.... Oiseaux légers, je ne vous demande plus rien... Où pourrais-je vous suivre..... à quelle autre volupté peut encore aspirer celle à qui fut donné d'adorer le souverain maître dans les cieux et

and, pausing on the highest hill, I thought, if each of those larks could give me but one feather of his wing, I would follow them ; and having plucked from that mountain but one 'Forget Me Not,' I would then fly high, high beyond the clouds, and vanish.

King of birds ! thou hast heard me, and hast raised me to thyself on buoyant wings.

Now, O larks ! I ask nothing from you ; for whither should I fly, and what pleasures should I seek, since I have known the Great God in Heaven,

Poszłabym z niemi, i tylko z téj góry
 Chciałabym jeden mały kwiat uszczyknąć,
 Kwiat niezabudki, a potem za chmury
 Lecieć wysoko! wysoko! — i zniknąć. 500
 Tyś mię wysłuchał, ty, skrzydły orlemi,
 Monarcho ptaków, wzniosłeś mię do siebie.
 Teraz, skowronki, o nie was nie proszę,
 Bo gdzieś ma lecieć, po jakie rozkosze :
 Kto poznał Boga wielkiego na niebie 505
 I kochał męża wielkiego na ziemi? »

KONRAD.

« Wielkość! i znowu wielkość, mój aniele!
 Wielkość, dla której jęczymy w niedoli.
 Kilka dni jeszcze, niech serce przeboli,
 Kilka dni tylko, już ich tak nie wiele. 510
 Stało się! próżno po czasie żałować,
 Płaczmy, — lecz niechaj drżą nieprzyjaciele,
 Bo Konrad płakał ażeby mordować.
 Pocoś tu przyszła, po co moja droga!
 Z klasztornych murów, z świątyni pokoju? 515
 Jam cię poświęcił na usługi Boga,

de chérir un grand homme sur la terre!

KONRAD.

La grandeur, ô mon ange! et toujours la grandeur!... mais elle seule cause nos tourments!

Console-toi! quelques jours encore, il en reste si peu!... C'en est fait! plus de regrets! il est trop tard: pleurons à présent pour que l'ennemi tremble... Konrad pleure, mais afin d'égorger.... Que viens-tu faire ici.... loin des murs du cloître, de l'asile de paix?... Je t'ai vouée au service de Dieu;

and have loved a great man on earth?"

KONRAD.

"Greatness! and again greatness, my angel! It is that for which we are moaning in grief. A few days yet;—let our hearts suffer but a few days;—they are not many. 'Tis done! after the deed, complaint is vain. Let us weep—but let our foes tremble; for Conrad has wept only to be hereafter unaffected by slaughter. Why, my dearest, why didst thou come here from the monastery—the sanctuary of peace? I had devoted thee to the service of God;

Nie lepiej było w świętych jego murach,
 Zdala odemnie płakać i umierać;
 Niz tu w krainie kłamstwa i rozboju,
 W grobowej wieży, w powolnych torturach 520
 Konać, i oczy samotne otwierać;
 I przez niezłomne téj kraty okucia
 Pomocy zebrać; a ja słuchać muszę,
 Patrząc na długą skonania katuszę,
 Stojąc zdaleka, i kląć moją duszę, 525
 Że w niej są jeszcze ostatki uczucia. »

GŁOS Z WIEŻY.

« Jeśli narzekasz, nieprzychodź tu więcéj,
 Chociażbyś przyszedł, błagał najgorécéj,
 Już nie usłyszysz! już okno zamykam,
 Spuszczę się znowu w moją wieżę ciemną. 330
 Niechaj w milczeniu gorzkie łyzy połykam.
 Bądź zdrów na wieki, bądź zdrów, mój jedyny!

hélas! n'eût-il pas mieux valu, dans ces murs consacrés, pleurer et mourir loin de moi que d'attendre la mort dans ce pays du mensonge et du meurtre, dans cette tour sépulcrale, la mort qui vient à la suite de tortures prolongées; d'ouvrir des yeux désespérés, de mendier du secours à travers les barreaux de cette grille inflexible!... Et moi!... témoin du martyre de ta longue agonie, il me faut rester en bas et maudire mon âme d'avoir encore gardé quelque peu de sentiment.

LA VOIX DU DONJON.

Oh! si tu viens maudire, ne viens plus ici! En vain tu reviendrais, tu me supplierais avec des larmes, tu ne m'entendras plus! J'abandonne cette fenêtre et je descends pour toujours dans ma nuit profonde, dévorer des larmes si-

was it not better to weep and die in his holy temple, far from me, than here, in the land of falsehood and murder, to open your lonely eyes, and to struggle with death in heart-rending tortures, and in this living tomb?

And as for me, I must behold, at a distance, the protracted agony of thy death, and curse my soul, because it still retains some portion of sensibility."

THE VOICE FROM THE TOWER.

"If thou complainest, come hither no more! Even shouldst thou come and entreat most ardently, thou shalt not hear my voice again. I will return into the deep gloom of my tower, and swallow my bitter tears in silence. Fa-

I niech zaginie pamięć téj godziny,
W której nie miałaś litości nademną. »

KONRAD.

« Więc ty miej litość, ty jesteś aniołem, 535
Stój, a jeżeli prośba cię nie wstrzyma,
O ten róg wieży uderzę się czołem,
Będę cię błagał skonaniem Kaima. »

GŁOS Z WIEŻY.

« O miejmy litość nad sobą samemi,
Pomnij, mój luby, że jak ten świat wielki, 540
Dwoje nas tylko na ogromnej ziemi,
Na morzach piasku dwie rosy kropelki ;
Że lada wietrzyk, z ziemnego padółu
Znikniem na zawsze, ach ! gińmyż pospołu.

lencieuses... Adieu, mon seul amour,
adieu donc pour jamais ! Périssse le sou-
venir de cette heure où tu n'a pas eu
pitié de moi !

rewell, for ever!—farewell, my only
one! May the remembrance of that
hour perish, in which thou hadst not
pity on me!"

KONRAD.

CONRAD.

Pitié donc pour moi-même, ô toi qui
es un ange! demeure encore, ou, si ma
prière ne te retient pas, je me brise le
crâne sur l'angle de cette tour; demeure,
ou je mourrai comme le fratricide Caïn.

“ Then have *thou* pity!—thou art an
angel! Stop! and if prayers do not
arrest thee, I will strike my forehead
against the corner of the tower, and
entreat thee by Cain's doom.”

LA VOIX DU DONJON.

THE VOICE FROM THE TOWER.

Ayons donc pitié tous les deux!
Songe, ô mon ami, si nous n'étions que
deux sur cette terre immense, si grande
qu'elle soit : sur les sables de la mer,
deux gouttes de rosée que le moindre
souffle de vent pourrait faire disparaître!
Oh! puissions-nous mourir ensemble!

“ Oh let us have pity on ourselves!
Remember, my beloved, that in this
wide, wide world, we are like two dew-
drops on a sea of sand, that at the sligh-
test breath of wind vanish from earth for
ever. Ah! let us then perish together.

Nie na to przyszedłam, ażeby cię dręczyć; 545
 Nie chciałam przyjąć święcenia kapłanek,
 Bo niebu serca nie śmiałam zaręczyć,
 Póki w niem ziemski panował kochanek;
 Pragnęłam zostać w klasztorze i skromnie
 Oddać dni moje zakonnic usługom, 550
 Lecz tam bez ciebie wszystko w około mnie,
 Było tak nowe, tak dzikie, tak cudze.
 Wspomniałam sobie, że po latach wielu,
 Miałaś powrócić do Maryi-grodu,
 Szukając zemsty na nieprzyjacielu 555
 I broniąc sprawy biédnego narodu.
 Kto czeka, lata myślami ukraca,
 Mówiłam sobie, on już może wraca,
 Może już wrócił; czyż nie wolno żądać,
 Gdy mam żyjąca zakopać się w grobie, 560
 Abym cię mogła raz jeszcze oglądać,
 Abym przynajmniej umarła przy tobie.
 Pójdę więc, rzekłam, w pustelnicznym domku,
 Około drogi, na skały ułomku,

Suis-je donc venue ici pour troubler
 ton repos? Je n'ai pas voulu prendre
 le voile et fiancer a Dieu ce cœur
 que possédait un amant mortel! J'ai
 seulement voulu demeurer dans le
 cloître et consacrer en toute humilité
 mes jours au service des religieuses.
 Mais là, autour de moi, tout était si
 nouveau, si étrange, et si désert sans toi!
 Je me suis rappelé qu'après bien des
 années tu devais revenir à la ville de
 Marie tirer vengeance d'un puissant en-
 nemi et soutenir la cause d'un peuple
 opprimé... L'espérance abrège les an-
 nées. Peut-être il revient déjà, me
 disais-je en moi-même, lorsque vivante
 je venais m'ensevelir dans ce tombeau;
 ne m'est-il pas permis de te revoir en-
 core et de mourir auprès de toi? J'irai
 donc, ai-je dit, m'enfermer dans un
 ermitage sur un débris de rocher, au
 bord d'un chemin!... Peut-être un che-

I did not come hither to increase
 thy torment; I did not make the sacer-
 dotal vow—for, how could I wed Heaven
 whilst in my heart was living an earthly
 lover? I wished to remain in the con-
 vent, and humbly to devote my life to
 the service of sacred virgins; but wi-
 thout thee, all around was to me new,
 strange, and gloomy. I remembered
 that thou wert to return some day to
 Mary's city, to seek revenge on our foes,
 and to serve the cause of our unfor-
 tunate nation. He who is longing
 for something, shortens years in his
 thought. I thought with myself, per-
 haps he is now returning—perhaps he
 is there already; is it a sin to wish to see
 him once again, and to expire at least
 near him, since I am to descend to a
 living tomb? I will go, said I to
 myself,—I will shut myself up in a so-
 litary cell on a rock near the road:

- Zamknę się sama, może rycerz jaki 565
 Koło méj chatki przechodzący blisko,
 Wymówi czasem kochanka nazwisko ;
 Może pomiędzy obcemi szyszaki
 Ujrzę znak jego ; niech odmieni zbroje,
 Niechaj na tarczy obce godła kładnie, 570
 Niech twarz odmieni, jeszcze serce moje,
 Zdaleka nawet, kochanka odgadnie.
 I gdy go ciężka powinność przymusza
 Wszystko dokoła wyniszczać i krwawić,
 Wszyscy go przeklną, będzie jedna dusza, 575
 Co mu zdaleka śmie pobłogosławić !
 Tu mój obrałam domek i grobowiec,
 W cichój ustroni, kędy świętokradzki
 Mych jęków nie śmie podsłuchać wędrowiec.
 Ty, wiem, że lubisz samotne przechadzki ; 580
 Myślałam sobie, on może z wieczora
 Wybieży zdala od swych towarzyszy ;
 Pomówić z wiatrem i z falą jeziora,
 Pomyśli o mnie i głos mój usłyszy.

valier prononcera-t-il en passant le nom de celui que j'aime. Peut-être parmi les casques des guerriers je reconnaitrai son panache ! Qu'il change d'armure, qu'il change de bouclier et de devise, qu'il change de visage, d'aussi loin qu'il paraîsse, mon âme devinera mon amant ! Qu'obéissant à un devoir terrible, il répande autour de lui la mort et le carnage, que tous l'exècrent et le maudissent ; une âme fidèle, de loin, osera le bénir !... C'est ici que j'ai choisi mon refuge et ma tombe, dans ce lieu désert et paisible où nul sacrilège étranger ne viendra surprendre les accents plaintifs de mon cœur. Tu te plais, je le sais, dans les promenades solitaires.

Un soir, me disais-je encore, il viendra peut-être, loin de ses compagnons, s'entretenir avec les vents et les flots du lac bien-aimé ; alors il entendra ma voix, il me donnera une pensée ...

perhaps some knight passing by my dwelling, may pronounce my lover's name—nay, perchance among many unknown helmets I may perceive his waving crest. Let him change his armour,—let him wear an unknown device upon his shield,—let him even change his features,—still my heart will recognise my lover from afar ! And whilst the heavy hand of destiny urges him to spread woe and desolation around, and when all shall curse him, there will at least be one soul who will dare to bless him in secret. Here have I chosen my habitation and my tomb in quiet retirement, where no wanderer's sacrilegious ear shall overhear my lamentations. I know thou likest solitary walks ; perhaps, thought I, he may one day leave his companions to talk with the evening breeze, and the murmuring waves of the lake ; he will think of me.

Niebo spełniło niewinne życzenia ;
 Przyszedłeś, moje zrozumiałeś pienia.
 Dawniej prosiłam, by mię twym obrazem
 Sny pocieszały, choć obraz był niemy ;
 Dziś ile szczęścia ! dziś możemy razem —
 Razem zapłakać... »

585

KONRAD.

« I cóż wypłacemy ?

590

Plakałem, pomnisz, kiedy się wydarłem
 Na wieki wieków z twojego objęcia,
 Gdy dobrowolnie dla szczęścia umarłem,
 Ażeby krwawe spełnić przedsięwzięcia.
 Już uwieńczone zbyt długie męczeństwo,
 Teraz stanąłem u życzeń mych celu,
 Mogę się zemścić na nieprzyjacielu ;
 A ty mi przyszłaś wydzierać zwycięstwo.

595

Le ciel a satisfait ces innocents desirs.
 Je t'attendais, te voilà ! Mes accents,
 tu les as compris... Naguère je pria
 Dieu de voir au moins dans un songe ta
 consolante image, et ce n'était qu'une
 image pourtant !... Aujourd'hui, que
 de bonheur ! Nous pouvons... oui ! nous
 pouvons pleurer ensemble !...

and hear my voice. Heaven has lent a
 favourable ear to my innocent wishes,—
 thou camest,—thou hast understood my
 song. Formerly, I prayed that my
 dreams might console me with thy im-
 age, though that image were dumb.
 To-day, what delight ! to-day we can
 together weep... ”

KONRAD.

CONRAD.

Et ces pleurs, à quoi bon ? Grand
 Dieu ! en ai-je versé depuis le jour où
 je me suis arraché de tes bras, arraché
 pour jamais ! où j'ai tué volontairement
 dans mon cœur toute joie et toute vo-
 lupté pour remplir de sanglantes des-
 tinées !... Mon martyre attend sa cou-
 ronne, mes desirs vont être comblés !
 Et quand je vais me venger de tous mes
 ennemis, tu viendrais me ravir la vic-
 toire !.. Hélas ! depuis le jour où nos

“ And what will be the fruit of our
 tears ? I wept, thou knowest it, when
 I tore myself from thy embrace for ever,
 —when I bade a voluntary adieu to
 happiness, to fulfil my bloody designs.
 Crowned is now my too long martyr-
 dom,—I have attained the aim of my
 wishes,—I may wreak my vengeance on
 the foe, and thou art come to pluck vic-
 tory from my grasp ! Since thou hast
 looked at me from thy window, my eye

- Odtąd jak znowu z okna twój wieżycy
Spójrzałaś na mnie, w całym kręgu świata 600
Znowu nic nie ma dla mojej żrenicy,
Tylko jezioro i wieża i karta.
Wkoło mnie wszystko wre wojny rozruchem;
Śród trąb odgłosu, śród oręża szczęku,
Ja niecierpliwém, wytężoném uchem 605
Szukam ust twoich anielskiego dźwięku,
I dzień mój cały jest oczekiwaniem,
A gdy wieczornój doczekam się pory,
Chcę ją przedłużyć rozpamiętywaniem.
Ja życie moje liczę na wieczory, 610
Tymczasem zakon spoczynkowi łaje,
O wojnę prosi, własnej żąda zguby,
I mściwy Halban wytchnąć mi nie daje :
Albo dawniejsze przypomina śluby,
Wyrżnięte sioła i zniszczone kraje; 615
Albo gdy nie chcę skargi jego słuchać,
Jedném westchnieniem, skinieniem, oczyma,
Umie przygasłą chęć zemsty rozdmuchać.

regards se sont rencontrés à la grille de ton cachot, il n'y a plus pour moi dans le monde entier que ce donjon, cette grille et ce regard. Autour de moi, lorsque tout respire la guerre, au milieu des fanfares, du cliquetis des armes, moi je n'épie que le son de ta voix angélique. Toute ma journée n'est qu'une attente, et lorsque le soir est enfin venu je veux le prolonger par le souvenir. Mes jours, à moi, ce sont nos soirées. Cependant l'Ordre impatient murmure de mon repos; il appelle à grands cris la guerre, la guerre qui doit le perdre, et le haineux Halban ne me laisse pas de trêve. Tantôt il me rappelle mes serments, les pays dévastés et les villages livrés à la fureur du soldat; ou si je résiste à ses plaintes, d'un soupir, d'un geste, d'un regard, il sait rallumer dans mon sein tous les feux de la vengeance.

sees nothing in the whole circle of the world but the lake, the tower, and its grate. All around me is stirred by the bustle of war. In the midst of the sounds of trumpets, and the clashing of swords, I listen with an eager and impatient ear but for the angelic sounds of thy voice. My days creep on in expectation; and when evening comes, I would lengthen it by my thoughts. I compute my existence by evenings. Meanwhile, the Order reproves this inaction,—asks loudly for war,—entreats for its own destruction. And Halban, full of revenge, does not allow me a moment's repose,— he ever reminds me of my vow, and of our villages devastated by the Germans;—and if I turn my ear from his complaints, he knows how, by a sigh, by a gesture, or by one glance of his eye, to rekindle in me the smothered flame of vengeance.

Wyrok mój zda się przybliżyć do końca,
 Nic już Krzyżaków od wojny nie wstrzyma. 620
 Wczoraśmy z Rzymu odebrali gońca,
 Z różnych stron świata niezliczone chmury
 Pobożny zapał w pole nagromadził,
 Wszyscy wołają, abym ich prowadził
 Z mieczem i krzyżem na Wileńskie mury. 625
 A przecież, — wyznam ze wstydem! w téi chwili
 Kiedy się wazą narodów wyroki,
 Myślę o tobie, wynajduję zwłoki,
 Żebyśmy jeszcze dzień jeden przeżyli.
 Młodości! jakże wielkie twe ofiary! 650
 Jam miłość, szczęście, jam niebo za młodu
 Umiał poświęcić dla sprawy narodu,
 Z żalem lecz z męstwem! a dzisiaj ja stary,
 Dzisiaj powinność, rozpacz, woła Boża
 Pędzą mię w pole! a ja siwój głowy 655

Mon destin s'accomplit. La guerre qu'ils demandent, ils l'auront. Un messenger de Rome, hier, est venu nous annoncer que d'innombrables phalanges, armées sur tous les points du globe par une sainte ferveur, se disposent à combattre les infidèles. Tous veulent que je les mène avec le glaive et la croix aux remparts de Vilna; et tandis qu'il s'agit des destinées des nations, j'ai honte de l'avouer, je pense à toi seule, j'imagine des retards pour vivre encore un jour avec toi!

O jeunesse, que tes dévouemens sont immenses! Jeune, j'ai sacrifié pour la cause de ma patrie, sans crainte sinon sans regret, amour, ciel et bonheur, et, vieillard aujourd'hui, lorsque Dieu, l'honneur, le désespoir, tout m'ordonne de marcher aux combats, je ne puis détacher ma tête grise de ces murs, et je crains de perdre . . un moment d'entretien!

"My destiny seems to approach its end. Nothing can stop the Crusaders from war. Yesterday, we received a message from Rome. Religious zeal has brought from different parts of the world numberless crowds into the field, and all call on me to lead them, with sword and cross, against the ramparts of Wilno. Nevertheless, to my shame be it avowed, whilst the fate of nations is balancing in my hands, I think but of thee! I seek for delays, that we may live one day more for each other.

"Youth, how great are thy sacrifices! With heart-rending pangs, but with strength and courage, I was in my youth able to sacrifice my love, my happiness, and my heaven, for my country's sake; and to-day in maturer age, when duty, despair, and the will of God drive me into the field, I dare not tear my grey head from these walls, lest I lose the blessing of thy converse!"

Nie śmiém oderwać od tych ścian podnoża,
Ażeby twojój nie stracić — rozmowy!... »

Umilknął ; z wieży słychać tylko jęki ;
W milczeniu długie przeciekły godziny,
Noc rozrzedniała, i promyk jutrzeńki 640
Już zarumienił lica cichój wody ;
Pomiędzy liściem drzemiącój krzewiny
Ze szmerem ranne przewiewały chłody,
Ptaszęta cichém ozwały się pieniem,
Umilkły znowu, — i długim milczeniem 645
Znać dają że się zbudziły zawczasie.
Konrad powstaje, wzniośł ku wieży czoło,
Długo na kratę spoglądał boleśnie ;

Il se tait. De la tourelle seulement
transparent des sanglots.

Les heures tardives s'écoulent dans
le silence. La nuit se dissipe, et le
rayon de l'aurore a déjà coloré le sein
de l'onde paisible.

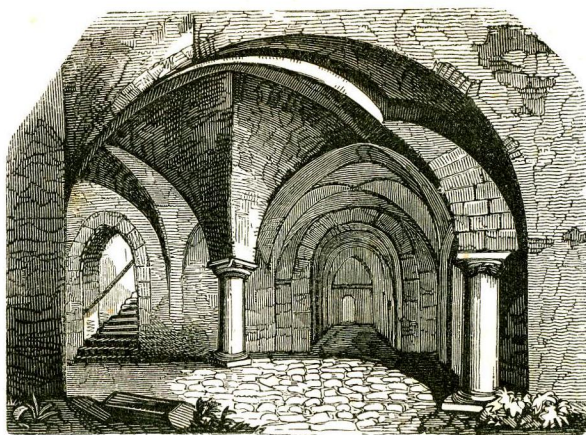
La brise du matin passe et repasse
dans le feuillage assoupi des bosquets ;
les oiseaux essaient un timide ramage
et se taisent de nouveau... croyant avoir
hâté le moment du réveil...

Konrad est debout ; il lève sur la
grille un long regard de douleur, mais
le rossignol chante et voici le matin !...
Il baisse la visière, enveloppe son visage
des plis de son manteau, de la main il
salue la recluse et se perd dans les
broussailles. Tel du seuil de l'ermitte
disparaît le génie des enfers au son de
la cloche argentine du matin.

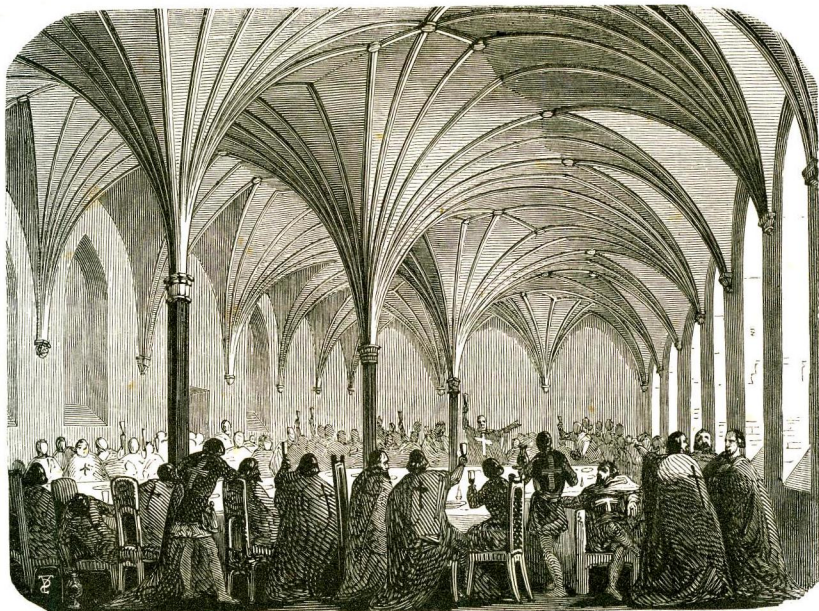
He ceased, and from the tower was
heard a low moaning. Long hours
passed in silence ;—the darkness of
night was retreating, and a faint ray of
the approaching sun reddened the face
of the calm waters ;—the cool morning
air rustled in the foliage of the neigh-
bouring coppice,—the birds uttered a
few low notes, and then, falling again
into silence, shewed that they had awa-
ked too early.

Conrad rose, lifted his eyes to the
tower, and cast a long painful look on
the grate. At the first warbling of the
nightingale he looked around,—it was
morning,—he lowered his vizor, wrap-
ped his face in the wide folds of his
cloak, and, by a movement of his hand,
bidding the Recluse adieu, he vanished
suddenly in the thicket. Thus the
tempting infernal spirit flies from the
door of a hermit at the sound of the bell
that announces the morning prayers.

Słowik zanucił: Konrad na około
Spójrzył, już ranek ; — opuścił przyłbicę, 650
W szerokie zwoje płaszcza twarz obwinął,
Skinieniem ręki żegna pustelnicę,
I w krzakach zginął.
Tak duch piekielny od wrót pustelnika
Na odgłos dzwonu porannego znika. 655

Wychod ze starego zamku.

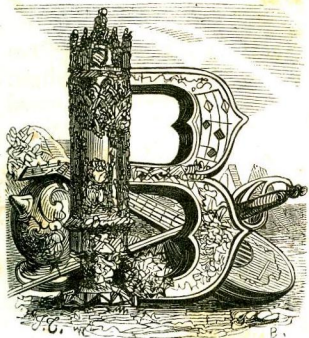
J. TYSIEWICZ.

STYPULKOWSKI. SC.

Refektarz.

IV

UCZTA

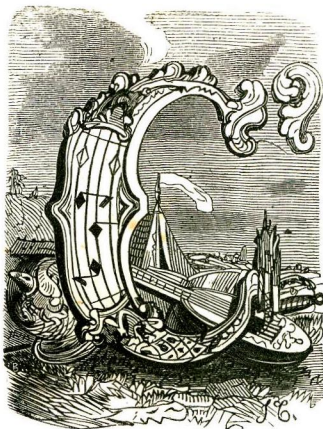
yl dzień patrona, uroczyste święto,
Komtury z braćmi do stolicy jadą,
Białe chorągwie na wieżach zatknięto.
Konrad rycerzy ma ucześć biesiadą.

Sto białych płaszczów powiewa za stołem, 660
 Na każdym płaszczu czerni się krzyż długi;
 To byli bracia, a za nimi kołem
 Młodzi giermkowie stoją dla posługi.

Konrad na czele, po lewicy tronu
 Wziął miejsce Witold ze swými hetmany; 665
 Dawniej był wrogiem, dziś gościem Zakonu,
 Przeciwno Litwie sojuszem związany.

Już Mistrz powstawszy daje uczyt hasło,
 « Cieszymy się w Panu! » wnet puhary błysły.
 « Cieszymy się w Panu! » tysiąc głosów wrzasło. 670
 Srebra zabrzmiały, strugi wina trysły.

ORGIE.

est le jour du patron : le jour solennel! Les komthours et les frères se hâtent vers la capitale; le drapeau blanc flotte sur les coupoles; Konrad va fêter les chevaliers par un brillant repas.

Cent manteaux blancs s'agitent autour d'une table. Chaque manteau est noirci d'une croix. Ce sont les frères, et debout derrière eux se tiennent les novices, prêts à les servir.

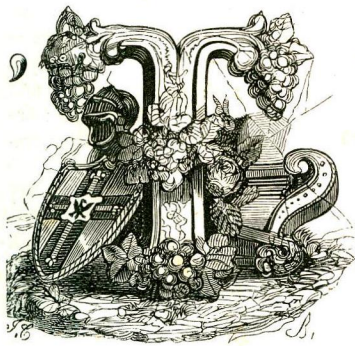
Konrad est à la place d'honneur. A sa gauche Vitold avec ses hetmans, jadis ennemi des croisés, aujourd'hui leur convive. Il a pactisé avec eux contre la Lithuanie, sa patrie!

Wallenrod usiadł, i na łokciu wsparty
 Słuchał z pogardą nieprzystojnych gwarów ;
 Umilkła wrzawa, ledwie ciche żarty
 Gdzieniegdzie przerwą lekki dźwięk puharów. 675

« Cieszymy się; rzecze, cóżto bracia moi,
 Także rycerzom cieszyć się przystoi ?
 Zrazu wrzask pjany a teraz szmer cichy,
 Mamyż ucztować jak zbójce lub mnichy ?

Inne zwyczaje były za mych czasów, 680
 Kiedy na pełnym trupów bojowisku :
 Śród gór Kasztylskich lub Finlandzkich lasów,
 Przy obozowem piliśmy ognisku.

THE FEAST.

was the day of the Patron Saint. From all sides the Commanders and Brothers arrived at the capital; white ensigns waved from the Castle's battlements and called the Knights to a grand feast.

Around the table flowed a hundred white cloaks, each marked with a long black cross,— these were the brethren; and behind them were standing as many young squires to serve them. At the head was Conrad, and on his left sat Witold, with his chief warriors; he was formerly the Order's foe, but now their guest, united to them by a treaty against Lithuania.

Tam były pieśni : między waszym gminem
 Czyż nie ma barda albo menestrela? 685
 Serce człowieka wino rozwesela,
 Ale piosenka jest dla myśli winem. »

Zarazem różni śpiewacy powstali ;
 Tam Włoch otyły słowiczemi tony
 Konrada męstwo i pobożność chwali ; 690
 Owdzie trubadur od brzegów Garony,
 Opięwa dzieje miłośnych pasterzy,
 Zaklętych dziewic, i błędnych rycerzy.

Wallenrod drzemał, piosenki ustały,
 Nagle zbudzony przerwany łośkotem, 695

« Réjouissons-nous en Dieu ! » dit
 Konrad en se levant et en donnant le
 signal du festin. « Réjouissons-nous en
 Dieu ! » répètent en chœur mille voix so-
 nores ; l'argent des coupes résonne et le
 vin ruisselle.

Wallenrod s'assied. Accoudé sur la
 table, il prête dédaigneusement l'oreille
 aux joyeux propos. Le bruit cesse ; à
 peine quelques plaisanteries à demi-voix
 interrompent le son léger des amphores.

« Réjouissons-nous en Dieu ! répète
 Konrad. « Eh quoi ! mes frères, est-ce
 ainsi qu'il convient à des chevaliers de
 se réjouir ? D'abord le tumulte d'une
 orgie et puis des murmures timides.
 Sommes-nous des moines ou sommes-
 nous des brigands ?

» C'était une autre coutume de mon
 temps ! Lorsque sur un champ de ba-
 taille jonché de morts, sur les monts de
 Castille ou dans les forêts de Finlande,
 nous buvions aux feux des bivacs, alors
 c'étaient des chants ! N'y a-t-il pas dans
 cette foule quelque barde ou ménestrel ?
 Le vin réjouit le cœur de l'homme, mais
 le chant, c'est le vin de la pensée. »

The Grand Master arose to give the
 signal for the banquet ; — "Let us re-
 joice in the Lord," said he, and imme-
 diately the goblets flashed. "Let us
 rejoice in the Lord !" repeated a thou-
 sand voices, and the silver cups were
 emptied of their sparkling wine.

Wallenrod resumed his seat, and,
 leaning on his elbow, listened with dis-
 dain to the foolish talk. The noise
 subsided, and scarcely here and there
 did a solitary jest interrupt the jangle
 of the festive cups.

"Let us rejoice, Brethren !" exclai-
 med he, "does it behove warriors to
 enjoy themselves thus ? At once you
 began with loud roars of laughter, and
 now I hear but low whispering ; are
 we, then, going to feast like either bri-
 gands or ascetics ?

"Different were the customs in my
 time, when, in the mountains of Castile
 or in the forests of Finland, we drank
 around the watchfires on a battle field
 strewn with the dead. There we had
 songs, — is there in this crowd neither
 bard nor minstrel ? Wine gladdens

Cisnął Włochowi trzos ładowny złotem :

« Mnie, rzekł, jednemu śpiewałeś pochwały,

Jeden nie może dać innéj nagrody.

Weź i pójdź z oczu ; ów trubadur młody,

Który piękności i miłości służy,

700

Niechaj daruje, że w rycerskiém gronie

Dziewicy nie masz, coby mu na łonie

Wdzięczna przypięła marny kwiatek róży.

« Tu róże zwiędły, innego chcę barda,

Zakonnik rycerz innéj chcę piosenki,

705

Niechaj mi będzie tak dzika i twarda

Jak hałas rogów i oręża szczęki,

I tak ponura jak klasztorne ściany,

I tak ognista jak samotnik pjany.

Divers chanteurs de se lever. Ici, un épais Italien, au gosier de rossignol, exalte le courage et la dévotion de Konrad ; là un troubadour des bords de la Garonne chante les aventures des bergers amoureux, des dames enchantées, des chevaliers errants.

Wallenrod dormait. Les chants s'arrêtent. Réveillé soudain par l'interruption du bruit, il jette à l'Italien une ceinture garnie de pièces d'or. « Tu n'as chanté, dit-il, que mes seules louanges. Un seul ne peut donner une autre récompense. Prends, et retire-toi. Pour ce jeune troubadour, qui sert tour à tour et la gloire et l'amour, qu'il pardonne si dans cet essaim de soldats il ne se trouve dame gentille qui, par reconnaissance, veuille bien orner son pourpoint d'un vain bouton de rose.

« Ici toutes les roses sont fanées ! Il me faut un autre barde ; le moine-chevalier veut une autre chanson. Il faut qu'elle soit aussi rauque et sauvage que le son du cor et le bruit des armes, sombre comme les murs d'un cloître, ardente comme un solitaire enivré.

the heart of man, but song is nectar for his thoughts."

Several singers came forward. Presently a robust Italian praised, with nightingale voice, Conrad's valour and piety. Then a troubadour from the banks of the Garonne began to sing of enamoured shepherds, enchanted maids, and wandering knights.

Conrad grew drowsy,—the songs had ceased. Suddenly awakened by the interruption of the noise, he threw to the Italian a purse filled with gold.

"For me alone wert thou singing," said he, "I can give no other reward ; take that, and go thy way. Thou, youthfoul troubadour, that servest love and beauty, wilt excuse that at this knightly board there is no maid that might, in reward, fix a transient flower in thy breast. Here the roses are faded. I wish another bard. A monastic knight wants a different song,—let it be as wild and harsh as the sound of the horn, and the clang of arms,—as gloomy as the walls of a convent, and as furious as a solitary drunkard.

« Dla nas, co święcim i mordujem ludzi,
Mordercza piosnka niech świętość ogłasza,
Niechaj rozczula i gniewa i nudzi;

710

« Pour nous qui sacrons et massacrons les païens, qu'une chanson de mort annonce le jour sacré. Qu'elle nous anime, nous irrite, nous endorme et soudain nous effraie. Telle est notre vie, telle sera notre chanson. Mais qui nous la chantera? Répondez!

— Moi! » dit en se levant un vieillard vénérable qui était assis à la porte entre les écuyers et les pages, Prusse ou Lithuanien, comme son costume l'annonce. Une barbe épaisse et blanchie par les années retombe sur son sein; un reste de cheveux blancs couronne sa

« To us who bless and slaughter the people, let the song be at the same time bloody and holy; let it raise in our bosoms tender feelings and wrath, weariness and awe;—such is our life, such shall be our song.

« Who will sing it?—Who?—“I” —replied a hoary old man, who was sitting near the entrance, among squires and pages. From his dress, he appeared to be a Prussian or a Lithuanian; his thick beard was whitened by age—some remains of his grey tresses still covered his head, a broad band veiled his

I znowu niechaj znudzonych przestrasza.
 Takie jest życie — taka piosnka nasza.
 Kto ją zaśpiewa? kto? » — « Ja. » odpowiedział 715
 Sędziwy starzec, który u podwojów
 Między giermkami i paziami siedział,
 Prusak czy Litwin, jak widać ze strojów :
 Brodę miał gęstą wiekiem ubieloną,
 Głowę obwiewa ostatek siwizny, 720
 Czoło i oczy zakryte zasłoną,
 W twarzy wyryte lat i cierpień blizny.

W prawicy starą lutnię pruską nosił,
 A lewą rękę wyciągnął do stoła,
 I tém skinieniem posłuchania prosił. 725
 Ucichli wszyscy. — « Ja śpiewam, zawoła.
 Dawniej Prusakom i Litwie śpiewałem,
 Dziś jedni legli w ojczyzny obronie,
 Drudzy, żyć nie chcąc po ojczyzny zgonie
 Dobić się wołą nad jój martwém ciałem ; 750
 Jak sługi wierne w dobrym i złym losie
 Giną na swego dobroczyńcy stosie.

tête chauve ; son front et ses yeux sont couverts d'un voile ; ses traits sont sillonnés par l'âge et les souffrances.

Sa main droite porte un vieux luth prussique, et sa gauche, étendue vers la table, semble demander audience. On se tait. « Je chante, s'écrie-t-il ; autrefois je chantais pour les Prusses et les Lithuaniens. Maintenant les uns sont morts en défendant leur patrie ; les autres, dédaignant de lui survivre, préfèrent s'achever sur son cadavre, comme ces fidèles serviteurs qui périssent, heur ou malheur, sur le bûcher de leur maître.

forehead and eyes, and his visage bore deep traces of years and grief. In his right hand, he held an old Prussian lute, and his left he extended towards the table, by that sign to beg a hearing.

All became silent. "I will sing," he exclaimed. "Formerly, I sang to the Prussians and Lithuanians ; to-day some of these have fallen in their country's defence, others, unwilling to live after their country's death, prefer to descend along with her to the tomb, like faithful servants, who, in good and bad fortune, perish on their benefactor's funeral pile ;

Inni sromotnie po lasach się kryją,
Inni, jak Witold, między wami żyją.

« Ale po śmierci, Niemcy wy to wiecie, 755
Sami spytajcie niecnych zdrajców kraju;
Co oni poczną, gdy na tamym świecie
Wskazani wiecznym ogniom na pożarcie
Zechcą swych przodków wywoływać z raju,
Jakim językiem poproszą o wsparcie? 740
Czy w ich niemieckiej barbarzyńskiej mowie
Głos dzieci swoich uznają przodkowie?

« O dzieci, jaka na Litwę sromota,
Zaden mi zaden nie przyniósł obrony,
Gdy od ołtarza stary Wajdelota 745
Byłem w niemieckich kajdanach wleczony.
Samotny w obcej ziemi zestarzałem,

Quelques-uns cachent leur honte au fond
des forêts; les derniers, comme Vitold,
demeurent parmi vous.

» Mais après la mort... Allemands,
vous le savez vous autres... Interrogez
vous-mêmes les transfuges, traîtres à
leur pays. Que deviendront-ils lorsque,
condamnés aux flammes éternelles, ils
viendront invoquer leur aïeux au séjour
des élus? Dans quelle langue pourront-
ils implorer merci? Sous leur parler
germanique, ces aïeux reconnaîtront-ils
la voix de leurs descendants.

» O quelle honte, enfants! pour la
Lithuanie!... Aucun de vous n'a
pris ma défense quand des marches de
l'autel, Vaydelote impuissant, je fus
trainé dans les fers des Germains! Soli-

—others hide their shameful existence
in forests;—and some again, like Wi-
told, partake of your board.

“ But, after death,—you know it,
Germans,—ask yourselves,—what will
be the fate of those vile traitors to their
country, when they are given, in the
other world, as food to the eternal
flames, and appeal to their ancestors in
Paradise? In what language will they
entreat for relief? Will their forefa-
thers recognize in the barbarian tongue
of the invaders, the voice of their child-
ren?

“ Oh shame to Lithuania! none!
none gave me help, when I, a Wajdelote,
was dragged in German chains from
the altar. Lonely, I have grown old in

Śpiewak niestety! śpiewać nie mam komu ;
 Na Litwę patrząc oczy wyplakałem.
 Dzisiaj jeżeli chcę westchnąć do domu, 750
 Nie wiem gdzie leży mój dóm ulubiony,
 Czy tam, czy ówdzie, czyli z tamtój strony.

« Tu tylko w sercu, tu się ochroniło,
 Co w méj ojczyźnie najlepszego było,
 I te ubogie dawnych skarbów szczątki 755
 Weźcie mi Niemcy, weźcie mi pamiątki.

« Jak zwyciężony rycerz na igrzysku
 Zachowa życie, ale cześć utracą ;
 I dni wzgardzone wlekąc w pośmiewisku,
 Znowu do swego zwycięzcy powraca, 760
 I raz ostatni wyteżając ramie,
 Broń swą pod jego stopami rozłamie ;

taire, j'ai vieilli sur le sol étranger ;
 chanteur, je ne sais plus pour qui je dois
 chanter ; Lithuanien, j'ai perdu les yeux
 à pleurer ma patrie. Aujourd'hui, si je
 veux adresser un soupir au toit qui m'a vu
 naître, je ne sais plus où elle est, cette
 maison chérie, ici... là... ou ailleurs ! ..

» Là seulement, dans mon cœur, j'ai
 sauvé l'âme de ma patrie ; et ces faibles
 débris de mes anciens trésors, Germains,
 prenez-les moi ! Prenez mes souvenirs !

» De même qu'un guerrier vaincu
 dans un tournoi ne sauve sa vie qu'au
 prix de son honneur, et, las de traîner
 des jours couverts d'opprobre, revient une
 dernière fois auprès de son vainqueur,
 lui jette un dernier défi, et rassemblant
 ses forces, brise son arme à ses pieds ;

a foreign land. A bard, alas! I have
 nobody to whom to sing ; — looking on
 Lithuania, I have wept out my eyes.
 And today, when I wish to utter a sigh
 to the place of my birth, I do not know
 on what side lies my beloved home.

“ Here, here only, in my heart, has
 been found a refuge for all that was
 best and dearest in my native land ; and
 these poor remains of former treasures,
 take them away, Germans, take away
 my remembrances!

“ As a knight, vanquished in tour-
 nament, retains his life, but loses his re-
 nown, and, leading thenceforth a life of
 ignominy, returns to his conqueror, and,
 exerting once more the strength of his
 arm, breaks his blade at his feet ; —

« Tak mię ostatnia natchnęła ochota,
 Jeszcze do lutni ośmieliłem rękę,
 Niech wam ostatni w Litwie wajdelota 765
 Nóci ostatnią litewską piosenkę. »

Skończył, i czekał Mistrza odpowiedzi,
 Czekają wszyscy w milczeniu głębokiem,
 Konrad badawczém i szyderczém okiem
 Witolda liców i poruszeń śledzi. 770

Postrzegli wszyscy, kiedy Wajdelota
 Mówił o zdrajcach, jak się Witold mienił,
 Zsiniał, pobladnął, znowu się czerwienił.
 Dręczy go równie i gniew i sromota;
 Nakoniec szablę ściskając u boku, 775
 Idzie, zdziwioną gromadę roztrąca,
 Spójrzył na starca, zahamował kroku,

» Ainsi je veux tenter une dernière
 épreuve. A moi le luth ! Que le dernier
 Lithuane-Vaydelote vous chante en
 lithuanien la dernière chanson !... »

Il dit, et attend que le grand-maître
 ait parlé. Tous attendent comme lui.
 Konrad épia d'un œil railleur et péné-
 trant les gestes et les traits de Vitold.

Tous ont pu le voir, lorsque le Vayde-
 lote parlait des traîtres à la patrie, Vi-
 told avait changé de couleur. Bleu de
 honte, et pourpre de colère, il saisit
 enfin le pommeau de son épée ; il bondit,
 fend la foule étonnée, regarde le vieil-
 lard et s'arrête soudain. Le nuage de
 courroux qui planait sur sa tête se ré-
 sout en un torrent de larmes. Vitold

thus, I feel inspired by a last wish to
 try my hand on the lute. Allow the
 last Lithuanian Waydelote to sing you
 the last Lithuanian song. »

He finished, and waited in silence for
 a reply from the Grand Master. —
 Conrad spied with sarcastic eye the fea-
 tures and motions of Witold.

They all perceived, when the Way-
 delote mentioned traitors, how Wi-
 told's countenance changed from red to
 pale, and then to red again, anger and
 shame alike tormenting him. At last,
 pressing his sword, he pushed his way
 through the astonished crowd, stopped,
 fixed his eye on the old man, and the
 cloud of wrath swelling on his brow

I chmura gniewu nad czołem wisząca,
Opadła nagle w bystrym łez potoku ;
Powrócił, usiadł, płaszczem twarz zasłania, 780
I w tajemnicze utonął dumania.

A niemcy z cicha — « czyliż do biesiady
Przypuszczać mamy żebrające dziady?
Kto słucha pieśni, i kto je rozumie? »
Takie odgłosy w biesiadniczym tłumie 785
Coraz żywszemi przerywane śmiechy ;
Paziowie krzyczą, świstając w orzechy,
« Oto jest nota litewskiego śpiewu. »

W tém Konrad powstał : « Waleczni rycerze,
Dziś Zakon, wedle starego zwyczaju, 790
Od miast i książąt podarunki bierze ;
Jak winne hołdy z podległego kraju ,

revient, s'assied à sa place, cache sa figure dans les plis de son manteau et se plonge dans de mystérieuses rêveries.

Et les Allemands de dire tout bas : « Devons-nous admettre à nos banquets de misérables mendians?... Qui veut écouter leurs chants et qui peut les comprendre? » Des éclats de rire de plus en plus bruyants se mêlent à ces murmures ; les pages s'écrient en sifflant dans des noix vides : « Voici l'air de la chanson lithuanienne. »

Konrad se lève et dit : « Valeureux chevaliers, selon l'antique usage, l'Ordre aujourd'hui reçoit les présents des cités et des provinces. C'est comme tribut d'un pays esclave

vanished in a sudden burst of tears. He returned to his seat, covered his face with a fold of his cloak, and fell into deep thought.

“ Shall we suffer old mendicants to disturb our festive board? ” murmured the Germans. “ Who will listen to the song? how many will understand it? ” Such remarks, accompanied with scoffs and laughter, interrupted the sounds of revelry ; and the squires, whistling on nutshells, cried, “ This is the Lithuanian melody! ”

Then Conrad rose. “ Valiant knights, said he, on this day, according to ancient custom, the Order receives presents from cities and princes, as proofs of their fealty ;

Żebak wam piosnkę przynosi w ofierze ;
 Złożenia hołdu nie brońmy starcowi,
 Weźmijmy piosnkę, będzie to grosz wdowi. 795

« Pośród nas widzim książęcia Litwinów,
 Gośćmi Zakonu są jego wodzowie,
 Miło im będzie pamięć dawnych czynów
 Słyszeć, w oczystej odświeżoną mowie. 800
 Kto nie rozumie, niechaj się oddali,
 Ja czasem lubię te posępne jęki,
 Niezrozumiałej litewskiej piosenki ;
 Jak lubię łoskot rozhukanėj fali,
 Albo szmér cichy wiosennego deszczu,
 Przy nich spać miło — śpiewaj stary wieszczu. » 805

que ce vieux mendiant nous apporte ses mélodies ; agréons son offrande, ce sera le denier de la veuve.

« Nous voyons parmi nous le prince des Lithuaniens ; ses généraux aussi sont les hôtes de l'Ordre : il leur sera agréable d'entendre le souvenir de vieux faits d'armes, rajeunis dans l'idiome qui leur est familier. Qui ne peut comprendre, peut s'éloigner ; quant à moi, j'aime ces accents inintelligibles et mornes de la chanson lithuanienne, comme j'aime le fracas des tempêtes ou le bruit léger d'une pluie de printemps... elle nous berce et nous endort. Chante donc, vieux barde. »

the beggar brings you, as a tribute, his song ; do not reject the offering, let us accept his proffer ; it is the widow's mite.

“ We see among us a Lithuanian Duke and his chief warriors as our guests ; it will gladden them to hear the recital of former deeds renewed in their paternal tongue. He who does not understand, may withdraw. As for me, I like these sad moans of the unintelligible Lithuanian melody, as I like the roar of dashing waves, or the low splashing of a vernal rain. They invite sweet sleep. Sing, old bard. ”

PIEŚŃ WAJDELOTY.

Kiedy zaraza Litwę ma uderzyć,
 Jój przyjście wieszczą odgadnie żrenica;
 Bo jeśli słuszna wajdelotom wierzyć,
 Nieraz na pustych cmentarzach i błoniach
 Staje widomie morowa dziewica, 840
 W bieliznie, z wiankiem ognistym na skroniach,
 Czołem przenosi białowieskie drzewa,
 A w rękę chustką skrwawioną powiewa.

Strażnicy zamku oczy pod helm kryją,
 A psy wieśniaków, zarywszy pysk w ziemi. 845
 Kopia, śmierć wietrzą, i okropnie wyją.

CHANT DU WAYDELOTE.

Quand la peste doit frapper la Lithuanie, l'œil du mage entrevoit son approche : car, s'il faut en croire les Vaydelotes, souvent la vierge fatale apparaît sur les tombeaux et les bruyères, vêtue de blanc, une couronne de feu sur la tête : son front dépasse les arbres de Bialowiez, et sa main agite un voile sanglant.

» Les gardiens des châteaux cachent leurs yeux sous des casques, et les chiens des campagnes enfoncent leurs museaux dans la terre, fouillent en flairant la mort et poussent d'affreux hurlements.

THE WAYDELOTE'S SONG.

“ When pestilence is to fall on Lithuania, its approach is seen by a prophetic eye ; for, as the Waydelotes say, there appears on cemeteries and haunted spots a woman, the spirit of the plague, clad in white robes, with a fiery garland in her hair, her head towering higher than the forest of Bialowieza, and her hand waving a bloody kerchief.

“ The castle-guards hide their eyes under the helmet, and the village dogs, scratching the ground, uproot the mould, scent death, and howl fearfully.

Dziewica stąpa kroki złowieszczými,
 Na sióła, zamki i bogate miasta;
 A ile razy krwawą chustką skinie,
 Tyle pałaców zmienia się w pustynie,
 Gdzie nogą stąpi, świeży grób wyrasta.

820

Zgubne zjawisko! — ale więcej zguby,
 Wróżył Litwinom od niemieckiej strony,
 Szyszak błyszczący ze strusiemi czuby,
 I płaszcz szeroki, krzyżem naczerniony.

825

Gdzie przeszły stopy takiego widziadła,
 Niczym jest kłęska wiosek albo grodów :
 Cała kraina w mogiłę zapadła.
 Ach ! kto litewską duszę mógł ochronić,

» La vierge s'avance, d'un pas sinistre à travers villages, châteaux et villes opulentes : autant de fois qu'elle secoue son voile, autant de châteaux deviennent des déserts; partout où son pied a passé, partout s'élève une tombe.

» Funeste apparition!... Mais il est pour les Lithuaniens des présages plus formidables : le casque germanique au panache éclatant, le manteau germanique à la croix funèbre.

» Où les pieds d'un pareil fantôme ont laissé leur empreinte, ce n'est rien que la ruine des bourgs et des cités : une contrée entière devient une tombe. Si ton ame est encore lithuanienne, qui

“ The spirit treads with fatal steps over villages, castles, and rich towns; and as often as she waves her bloody ensign, so many castles are changed into deserts; and wherever she places her foot, a new grave rises.

“ Dreadful sight! — But greater destruction was foreboded to Lithuania by the appearance, from the German frontier, of a resplendent helmet, surmounted by an ostrich crest, and a wide mantle with a black cross. Wherever this phantom has trod, it is not one castle or village that has fallen in ruins, but whole provinces have been turned into tombs.

“ Ah! whoever has been able to

Pójdź do mnie, siądziem na grobie narodów, 830
 Będziemy dumać, śpiewać i łzy ronić.

O wieści gminna, ty arko przymierza
 Między dawnemi i młodszemi laty :
 W tobie lud składa broń swego rycerza,
 Swych myśli przędzę, i swych uczuć kwiaty. 835

Arko ! tyś żadnym nie złamana ciosem,
 Póki cię własny twój lud nie znieważy ;
 O pieśni gminna, ty stoisz na straży
 Narodowego pamiątek kościoła,
 Z archanielskimi skrzydłami i głosem — 840
 Ty czasem dzierzysz i broń archaniola.

que tu sois, oh ! viens, nous irons nous
 asseoir sur le cercueil des nations pour
 rêver du passé, répandre des chants et
 des pleurs !

» Chant populaire, arche d'alliance
 entre les temps anciens et nouveaux !
 c'est en toi que le peuple dépose les
 armes de son héros, la trame de ses
 pensées et la fleur de ses sentiments.

» Arche sainte, inviolable à jamais :
 si ton peuple ne te profane lui-même !
 Chant du peuple ! gardien du sanctuaire
 national des souvenirs ! si ta voix et tes
 ailes sont angéliques, tu tiens aussi par-
 fois le glaive de l'archange !

preserve a Lithuanian soul, come to me,
 we will sit down upon the tomb of na-
 tions, we will sing, meditate, and shed
 tears.

“ O popular tradition ! thou ark of
 covenant between old and young times !
 In thee, a nation deposits the armour
 of its heroes, the train of its thoughts,
 and the flowers of its feelings.

“ O sacred ark ! not to be destroyed
 by time and reverses, until thine own
 people pollute thee. O popular song !
 thou keepest guard of the temple of na-
 tional remembrances, and, besides the
 wings and the voice of an archangel,
 thou hast sometimes also an archangel's
 sword !

Płomień rozgryzie malowane dzieje,
 Skarby mieczowi spustoszą złodzieje,
 Pieśń ujdzie cała, tłum ludzi obiega ;
 A jeśli podłe dusze nie umieją 845
 Karmić ją żalem i poić nadzieją,
 Ucieka w góry, do gruzów przylega,
 I ztamtąd dawne opowiada czasy.

Tak słowik z ogniem zajętego gmachu
 Wyleci, chwilę przysiądzie na dachu : 850
 Gdy dachy runą, on ucieka w lasy,
 I brzmącą piersią nad zgliszcza i groby
 Nuci podróżnym piosenkę żaloby.

Słuchałem piosnek — nieraz kmieć stoletni,
 Trącając kości żelazem oraczem, 855
 Stanął, i zagrał na wierzbowój fletni
 Pacierz umarłych ; lub rymownym płaczem
 Was głosił, wielcy ojcowie — bezdzietni.
 Echa mu wtórzą, ja słuchałem zdala,

» L'histoire tracée au pinceau, la
 flamme peut la dévorer ; vos trésors,
 les larrons porte-glaives viendront les
 piller : le chant seul échappe et survit ;
 le chant parcourt la foule, et si les âmes
 viles ne savent plus le nourrir de regrets
 et l'abreuver d'espérance. il fuit dans la
 montagne, il s'attache aux décombres,
 et raconte au désert l'histoire du passé.
 Tel le rossignol fuit les palais envahis
 par les flammes ; il se pose un instant
 sur le toit ; et quand le toit s'effondre,
 il fuit dans les forêts, là, d'une voix so-

" The written records of nations are
 devoured by flames,—treasures are des-
 troyed by royal brigands, — but song
 remains uninjured. It goes the round
 of whole generations, and, when base
 minds do not know how to foster it
 with sorrow and hope, it escapes to the
 mountains, — it clings to ruins, —
 and thence tells the tale of olden times.
 Thus the nightingale escapes from the
 house set on fire, and pauses still a mo-
 ment on the roof ; but, when the roof
 sinks into the flames, it flies away to

Tym mocniej widok i piosnka rozżala :
 Żem był jedynym widzem i słuchaczem.

860

nore, au-dessus des tombeaux et des ruines, il chante aux voyageurs les hymnes de la mort.

» Ce chant, je l'écoutais !... Souvent un centenaire heurtait des ossements du soc de sa charrue, s'arrêtait et jouait sur le chalumeau la prière des morts, ou pleurait des stances à votre gloire, vénérables aïeux : — morts sans postérité !... Les échos lui répondaient, et moi j'écoutais de loin !... Ces tableaux et ces chants m'enivraient d'autant plus que j'étais seul à les voir et seul à les entendre.

the forests, and, with its melodious voice, among tombs and ruins, sings to the travellers a mournful strain.

“I have also listened to songs.—I saw a hoary labourer, turning up bones with his plough, stop, and play on his willow flute the prayer of the dead ; in a rhymed lament, did he extol your deeds, ye great, childless forefathers ! The echoes accompanied his strains. I listened from a distance, and felt the more deeply afflicted by the sight and song, since I was the only one who saw and heard him.

Jako w dzień sądny z grobowca wywoła
 Umarłą przeszłość trąba archaniola,
 Tak na dźwięk pieśni, kości z pod méj stopy
 W olbrzymie kształty zbiegły się i zrosły. 865
 Z gruzów powstają kolumny i stropy,
 Jeziora puste brzmią licznemi wiosły,
 I widać zamków otwarte podwoje,
 Korony xiążąt, wojowników zbroje,
 Spiéwają wieszczce, tańczy dziewic grono — 870
 Marzyłem cudnie, srodze mię zbudzono !

Zniknęły lasy i ojczyste góry.
 Myśl znuzonemi ulatując pióry
 Spada, w domową tuli się zaciszę,
 Lutnia umilkła w otrętwiąłem ręku ; 875
 Śród żałośności spółrodaków jęku
 Często przeszłości głosu nie dosłyszę!
 Lecz dotąd iskry młodego zapalu

« Comme au jour du jugement, le clairon de l'archange évoquera du tombeau le passé privé de vie, ainsi les ossements que je foulais se dressaient sous mes pas à la voix du chanteur et prenaient des formes de géants. Les ruines montaient en colonnes, s'élevaient en arcades superbes; les lacs endormis retentissaient du bruit des rames; on voyait à travers le portail des châteaux les couronnes des princes, les armures des guerriers, les ménestrels chantant leurs louanges, les jeunes filles dansant à leurs voix. — Le rêve était divin; mais quel fut le réveil ?

« Les bois et les montagnes du pays ont disparu à mes yeux ! La pensée, fatiguant son aile à travers l'espace, tombe enfin et se réfugie dans l'enclos domestique; le luth s'échappe d'une main défaillante; au milieu du gémissement de

« As on the great Day of Judgment the Archangel's trumpet will call the past from the tomb, so did the bones rise and grow into giant forms at the sound of the song.

From the ruins rose arches and columns, the lakes resounded with the strokes of numerous oars, and through the open portals I saw princely crowns, and the armour of warriors; bards were singing, and maidens dancing. Wonderful dreams, but followed by a cruel awakening!

« Vanished are the forests and mountains of my native land ! In vain my thoughts try to rise on their wearied wings. The lute has become silent in my nerveless hand, and, amidst the heart-rending moans of my countrymen,

Tlą w głębi piersi, nieraz ogień wzniecą,
 Duszę ożywią, i pamięć oświecą. 880
 Pamięć naówczas, jak lampa z kryształu,
 Ubrana pędzlem w malowne obrazy,
 Chociaż ją zaćmi pył i liczne skazy,
 Jeżeli świecznik postawisz w jej serce,
 Jeszcze świeżością barwy znęci oczy, 885
 Jeszcze na ścianach pałacu roztoczy
 Kraśne acz nieco przyćmione kobierce.

Gdybym był zdolny własne ognie przelać
 W piersi słuchaczów, i wskrzesić postaci 890
 Zmarłej przeszłości : gdybym umiał strzelać
 Brzmiącemi słowy do serca spółbraci ;
 Możeby jeszcze w tej jedyniej chwili,
 Kiedy ich piosnka ojczysta poruszy,
 Uczuli w sobie dawne serca bicie,
 Uczuli w sobie dawną wielkość duszy, 895

mes frères je n'entends plus la voix du passé ! Mais les étincelles d'un jeune enthousiasme ne sont pas mortes dans mon cœur ! Souvent elles s'embrasent, raniment ma pensée et fécondent ma mémoire. Alors cette mémoire, comme une lampe de cristal coloré, bien que ternie par la poussière et les ans, si l'on vient à placer une flamme dans son cœur, séduit encore les yeux par la fraîcheur des teintes, et projette sur les lambris des images plus pâles, mais toujours ravissantes.

« Si je pouvais verser dans l'âme de mes auditeurs les feux qui dévorent la mienne et ressusciter à leurs yeux le passé ; si je savais frapper au cœur de mes compatriotes avec le dard de la parole, peut-être, à l'instant même où le chant patriotique les aurait émus, ils sentiraient l'ancienne grandeur d'âme, l'ancien tressaillement du cœur,

I often do not hear the voice of the past. Sparks, however, of youthful enthusiasm glow at the core of the heart, kindle sometimes into flame, stir the soul, and light up the memory. Then is memory like a lamp of glass, adorned with brilliant paintings ; though dimmed by dust and spots, if you place a light in its heart it will flatter the eye by the freshness of its colours, and will throw a brilliant tapestry on the walls of the hall.

“ Oh ! were I able to transfuse my own fire into the breasts of my hearers, and call to their sight the forms of the past—were I able to penetrate, with bewitching words the hearts of my countrymen — perhaps, at the very moment, moved by the paternal song, they would feel their hearts beating as of old, — perhaps they would feel a returning greatness of soul

I chwilę jedną tak górnie przeżyli,
Jak ich przodkowie niegdyś całe życie.

Lecz poco zbiegłe wywoływać wieki?
I swoich czasów spiewak nie obwini,

ils vivraient au moins une heure, une heure aussi sublime que la vie tout entière de leurs ancêtres.

« Mais pourquoi rappeler les temps évanouis! le chanteur doit-il accuser son époque?... Il est un homme présent, contemporain, sublime, et c'est lui que je chante : écoutez, Lithuaniens! .. »

Le vieillard se tait; de l'oreille et des yeux il interroge l'assemblée : les Germains lui permettront-ils de poursui-

and live, though but for one short moment, as glorious as their ancestors were during their whole lives.

“ But why should I call up ages gone by? I do not yet despair of my own times, for there is yet *one* great man living, and not far off; of him I will sing. Mark well his example, O Lithuanians!”

Here the old man stopped, and looked around to see if the Germans would

Bo jest mąż wielki, żywy, niedaleki,
O nim zaśpiewam, uczcie się Litwini!

900

Umilknął starzec i dokoła słucha,
Czy Niemcy dalej pozwolą mu śpiewać ;
W sali dokoła była cichość głucha,
Ta zwykła wieszczów nanowo zagrzewać. 905
Zaczął więc piosnkę, ale innéj treści,
Bo głos na spadki wolniejsze rozmierzał,
Po strónach słabiej i rzadziej uderzał,
I z hymnu zstąpił do prostéj powieści.

vre? Un profond silence règne dans la salle du festin, silence inspirateur des poètes. Il chante donc une mélodie, mais sur un mode nouveau : sa voix se cadence en mesures plus lentes, sa main effleure à peine les cordes de sa lyre, et de l'hymne il descend à un simple récit.

allow him to continue. In the hall a dead silence reigned, which encouraged the bard. He then resumed his song, but in a different style; his voice flowed more slowly, his fingers but seldom struck the strings of the lute, and, from a hymn, he lowered his strains to a simple tale.

